

De mystica theo

Incipit **con**sideraci
ones **V**enerabilis ac egregij sa
cre **T**heologie p[ro]fessoris **M**ag[ist]ri
Jobis **G**erson **C**ancellarij eccle
sie parisiensis de mystica theologia

Prologus.

Credite euāgelio
Mar. i. **A**lstrinxit
me p[ro]missio nouis
sima illud aggre
di q[uo]d vestram expectacionē repe
tere nūc sentio / ostendē scilicet **A**n
cognitio dei meli[us] p[er] penitentem
affectū q[uam] p[er] intellectū inuestigan
tem habeat. vbi enit[er] debeo. si for
te p[ro]p[ri]is aspirate conatib[us] deo po
terit studiū meū eo ip[s]a ad ōnem
intelligētiā deducē q[uo]d sup[er] theo
logia mystica **B**est occulta diuin[us]
eraxit **D**ionysii[us] edoc[et] nō dubiūz
ab illo qui ait **L**oq[ui]mur sapiētiā
apud p[er]fectos sapiētiā in my
sterio que abscondita est. **C**on
ari p[ro]pterea meditor si ea q[uo]d de cōtē
platione. meditāōne. raptu. exta
si. et de excessu mētis. de diuisione
spiritus et anime et sibi[us] docto
res eleuati sc[ri]ptis reliq[ui]runt potue
runt ita palā fieri q[uo]d dāmodo
releuari vt alij ab expertis [quales
rari sūt] possint intelligē aut saltē
fide credē sc[ri]os illos viros habu
isse sciētiā longe altiozem a natu
ra cōi q[uam] ad sup[er]mentales rapuit
excessus diuina cōtēplatio **D**icā

logia **CCC**cellis

vero q[uo]d frequēs ē apud vnūquē
q[uo]d in aggressu alicui[us] vel isoliti vl
ardui. trahi quippe solet anim[us] in
varias p[ar]tes p[er] varietate rationū
opis **I**taq[ue] ipse pluries noiatim in
re p[re]senti **T**radatur itaq[ue] mate
riam q[uo]d nulla s[ub]limior ē. nulla di
uini[us] sed nec vlla q[ui] difficultior
sicut nulla p[ot]t salubrior inueniri
vt pote in q[ui] n[ost]re felicitatis cardo
figit **C**ōtremui ad aspectū maie
statis h[uius] sapiētie verens ne p[er]scru
tator ei[us] volēs fieri opprimeret a
gloria. **D**ehinc expaui ne sup[er]ba
p[re]sumptio vexaret me **Q**uis enim
magna molens nō impugnatur
ab ea? **E**xtimui deniq[ue] ne de curi
osa singularitate notarer quā du
ab[us] vltimis lectōnib[us] sceleris cōdē
naui **A**tuēo poterāt hec turbare
retro q[uo]d flectē pedes mee inuestiga
tionis ne p[ro]grederer si de sol[us] viri
bus p[ro]p[ri]is cōfiderem et nō in eo
q[uo]d dicit **Q**uerite d[omi]nū sp[iritu] **S**i p[ro]pterea
cōstrictus duplici officio publico
non deterreret aspiciēs dānatio
nem sui pigri abscondentis talen
tum domini sui audiens q[uo]d q[ui] āge
lū apud thob[ia] q[uo]d opa dei reuela
re q[uo]d p[ro]fiteri honorificū ē. **D**eniq[ue]
si p[ro]timuiss[et] sapiens ea q[uo]d cōmemo
ram[us] nō dixisset de sapiētia **Q**uā
inquiēs sine f[ict]ione didici et sine
inuidia cōico et honestatē illi[us] nō
abscondo **Q**uod autē de iactātia
additū est vtinā q[uo]d gloriā in d[omi]no
gloriet **Q**uis assecurabi[us] homo
viuens sup[er] terrā etiā si sup[er] astra
reli posuerit nidū suūz etiā si in le

Prima pars

no p 107
Et o cōtēplatiōis dormierit Et iā
si māna deuotionis absconditum
gustauerit **Quid** hec omnia? **Quis**
non expauescat horrore vehemē/
ti qñ a celi palatio detract⁹ ē luci/
fer. a medio lapidum ignitorū in/
sterq̄liniuz dānatiōis? **Quā** in die
illa duob⁹ exñtib⁹ in lecto vnus
assumēt⁹ et ali⁹ relinq̄tur **Quā** demū
filij israel p̄strati sunt i deserto q̄
pane celi vescebant⁹ et inimicos su/
os eos qui mentiti sunt ei cibauit
dñs ex adipe frumētī et de petra
melle saturauit eos **Ne** si si glaz
meā q̄siero. illa p̄sus nihil ē **Ille**
nihilomin⁹ dēmnabit me **Ne** si
gloriat⁹ fuero in dānatiōe mea
et i nihilo/terreat ap̄lica tuba **Si**
in dēt habuero p̄phetiā et nouerim
mysteria oia et oēm scientiā et
si habuero oēm fidē **Ita** vt mō/
tes transferam. charitatē aut nō
habuero nihil sum **Quis** autem
certus est sine miraculo charitatē
se habē? **Quis** scis paup homun/
tio si lumen aliq̄d intelligētīe aut
aliq̄s tepoz tenuis deuotionis v̄i/
detur dari tibi seruo neq̄. et hoc
ad vtilitatez aliorū vt illuminent⁹
vel calefcant. tu dō instar cerei ac/
censi redigeris in cinerez? **Auerte**
hoc misericordissime deus. etsi de
te loquendū est si in te exultandū
exultem⁹ cū tremore et doceamus
cū humilitate querēdo vnicā glo/
riam nois tui p̄ seruos tuos do/
minos et f̄es meos q̄bus ideo
de secretis sapiētīe tue loqui velle

De mystica

mihī videor vt dimissis interiz ste/
rilioribus studijs diuaricantibus
aim ad mlta inflāmet eos d̄bum
spūs tui q̄rē te. i simplicitate coz/
dis intelligē **Porro** q̄le est illud
vacate et videte quoniā suavis ē
dñs **Stimulent** postremo ipi nō
ita soli tradere se intellectui ipz et/
rudiēdo q̄ affectus aridus. imo
passionib⁹ horrescēs et sordescēs
deserat **Nam** apud quos alios
aut quonā pot⁹ loco altero do/
ctrina hec de theologia mystica
tradi potest? **Quē** si hoc ipsum at/
tingere q̄d opto denegatū fuerit
ignoscat p̄ctis nr̄is deus et plium
q̄d habē mihī videor desiderium
aut tollat si impiū est et si faloz et
si recte cōsci⁹ sū iustificet me i iusti/
ficationibus suis ille q̄ desideriu
paupm fraudit et p̄parationem
cordis eoz audit auris sua **Iudē**
taē pupilloz hūili vt nō eponat
vltra magnificare se hō super ter/
rā **Mōis** itaqz p̄locutis precipue
ad fodiendū de p̄fūdo hūilitatis
locū q̄ sine collapsu tota dicēdoz
fabrica solidetur **Et** ab oratione
more diuini dionysij sumēdo exoz/
dium explicabo materiā v̄siūctiz
p̄ consideratōes seu annotationes
in modū caplozum q̄tin⁹ auditor
recreetur infuallis et non otinua
ofusaqz locutione lassetur **Nihil**
q̄qz noui allatur⁹ suz q̄d nequeat
in alijs s̄ctorū libris inueniri ab
eis nimirū quid omissū est? h̄ eozū
sententias meo ordine ac verbis
explicabo

Theologia
Tradit⁹ iste de mystica theol
logia sua cōsideratione dicit
et oia p̄s habet sui maxime
p̄incipales **Prima** pars est d
bus d̄m p̄ambulans ad theol
am mysticam et a prima cōsider
atione r̄qz ad nōni iudicē **Se**
cunda est de natura aīe rational
et p̄potētiā et a nōni cōsidera
tionē r̄qz ad d̄ctinā op̄timā
Tercia est de iustificatiōe v̄t a
p̄mā a d̄ctinā op̄tima cō
sideratione r̄qz ad r̄ctinā p̄m
Quarta de cōtemplatione m
itatione et cogitatione a r̄ctin
ma p̄mā r̄qz ad r̄ctinā **Quin**
ta est de v̄tūtiōe anime et de v̄tū
affectionib⁹ cōrrespondētib⁹ i r̄ct
et r̄ctinā **Sexta** de acceptione
theologie mystice q̄ de d̄ctinā
v̄tūtiōis ad theolōgā op̄timā
tūā a r̄ctinā r̄qz ad r̄ctinā **Se**
p̄tima est de amore et a r̄ctinā
p̄mā r̄qz ad r̄ctinā **Octaua** de
v̄tūtiōis q̄ antātem v̄tūtiōis et
et habitū v̄tūtiōis h̄ctinā r̄qz
gēma r̄qz ad r̄ctinā
Sequitur prima cōsideratiō
de explicatōe theologie solius quia
symbolica mystica
Hilique ē theologia mystica
ca plura eam q̄ v̄tūtiōis symbo
lica v̄tūtiōis quia nominatur
in om̄i separte tradit⁹ de es
sentiā titulo beati dionysij
et d̄ctinā dionysij sermoz paulo
v̄tūtiōis et i scripturis de d̄ctinā

Theologia

Tractat^r iste de mystica theologia xliiii. consideraciones continet et octo pres habet seu materias principales. **P**rima pars est de quibusdam preambulis ad theologiam mysticam et a prima consideratione usque ad nonam inclusive. **S**ecunda est de natura anime rationalis et sex potentis ei⁹ a nona consideratione usque ad decimam septimam. **T**ercia est de luto sitate dicta^r a decima septima consideratione usque ad vicesimam primam. **Q**uarta de contemplatione meditatione et cogitatione a vicesima prima usque ad xxvi. **Q**uinta de tribus oculis anime et de tribus affectionibus correspondentibus i xxvi et xxvii. **S**exta est de acquisitione theologie mystice et de decem eius differentis ad theologiam speculativam a xxviii usque ad xxxv. **S**eptima est de amore et eius triplici proprietate et ubi de raptu et extasi a xxxv. usque ad xl. **O**ctava est de vi amoris que amantem uniat cum deo et stabilitat redescere facit a xli. usque ad finem.

Sequitur prima conclusio.
de triplici theologia scilicet propria symbolica et mystica.

Aliqua est theologia mystica ultra eam que vel symbolica vel propria nominatur. Ita enim separte tractavit de ea sub proprio titulo beatus Dionysius a scio divinorum secretorum Paulo doctus. Cum enim scripsisset de theo-

Ccelo

logia symbolica que utitur corporis similitudinibus translatis ad deum ut quod est leo lux agnus lapis et filia secundum quam dicitur de omnino. **C**um preterea tradidisset theologiam propriam per quam ex effectibus repletis in creaturis preterit per seioribus adeptatis surgimus ad affirmandum aliquid de deo ut quod est ens et vita a quo omnibus derivatum est esse et vivere. **T**andem addidit modum inveniendi deum perfectiore ceteris quam per abnegationem et per excessum metales tanquam in divina caligine videatur de hoc est in occulto et in abscondito ubi posuit tenebras latibulum suum quod attendens vultus eius per prophetas sub assertionem clamavit. **V**ere tu es deus absconditus. propterea huius liber intitulatur de Theologia mystica. **M**ysticum autem interpretatur absconditum. **P**rimus liber deest apud nos secundum autem de divinis nominibus appellatur tractat abnegationem similitudinum et explicat. **T**heologia mystica intrinsecus ad sui doctrinam experientis habitus ad intra in cordibus animorum devotorum. **S**icut alia duplex theologia ex his procedit que extrinsecus ostenduntur. **C**oncorrens omnium doctorum est sententia quod theologia mystica procedit per abnegationes ut quod deus non est leo bos lapis etc. **Q**uis autem diceret quod theologia mystica solaz abnegationem consistat nihil relinquens de deo positive cognitum vel expressum et sane cum anima non nihil operetur et

Prima pars

nō nihil patiat in tali statu cōsti-
tuta vt aliq̄o expiatur necesse est
Illa autēz expientia q̄ intrinsec̄
habet nequit ad cōgnitiōē intui-
tiuam v̄l immediatā deduci illoz
qui taliū inexpti sūt. quē admodū
null' posset docē p̄fecta intuitiua
q̄z cōgnitiōe que res est amor
apud illum qui nūq̄z amasset. que
similiē res est gaudiū aut tristitia
aut alia ex passionib' intrinsecis
aic si nūq̄z aliq̄ tali passiōe fuisset
affect' s̄ hoc idē de cecis respectu
coloꝝ. q̄ de surdis respectu armo-
niarum dicit solet s̄ has vero cog-
nitiōes expimētales de deo in-
teri' vocant s̄cti varijs nominib'
sicut pro rei varietate multiplica-
te sunt sup numerum. Vocant at̄
contemplatiōē. extasim. raptum.
liquefactionē. transformationē.
vniōnem. exultatiōē. Jubilū esse
supra spiritū. raptū. s̄. in diuinā ca-
lliginē. gustare deū. amplecti sp̄s
suz. osculari eum. gignere de deo.
et parē verbum. Introduci in diui-
na cellaria. inebriari torrente vo-
luptatis. currere in odorē vnguē-
torum suozū. Audire vocem eius.
Intrare in cubiculum. in pace in id
ipsū dormire q̄ requiescere &c.

Cōsi. iij. Anime rōnalis ca-
pacitatē et iudiciuz
ponit q̄ idote recte sentiētis cog-
nitiōnem docto p̄fert p̄ho

Atheologia mystica sicut i-
nititur expientis p̄fectio-
ri certitudine cognitis. Ita
p̄fectior atq̄ certior debet iudi-

De mystica

cari. Null' ambigit animaz ratio-
nalem p̄cellere. tuz i essentia. tum
in virtute et opatione supra qual-
libet alias creaturas post ange-
los a quib' minorata ē paulo mi-
nus. p̄pterea si p̄ ea que facta sūt
cognoscitur de' sempiterna q̄q̄z
virtus ei' q̄ diuinitas. ipse sane in
illis effectib' vel ex illis amplius
cognoscetur quos p̄fectiores esse
constat et certi' q̄a certiores. **Ex**
pimentū quippe q̄le erit ab extrin-
seco certum si illud qd̄ in intrinse-
co sit non certissimū ab anima ex-
piente iudicetur? **Ex** quib' elicio
pulcrum corollariū. **De si p̄bia di-**
catur scientia omnis procedēs ex
expientis/mystica theologia v̄l
erit p̄bia. Eruditiq̄z in ea quōlibz
aliunde ideote sint. p̄bi recta rati-
one nominant. **Inde** x̄ps exulta-
uit sp̄i. **Confiteor** tibi inquit pat̄-
r dñe celi q̄ terre quia abscondisti
hec a sapientib' q̄ prudētib' et re-
uelasti ea puulis. Ita pater quia
sic placitū ē ante te non merituz
Dñs q̄ sapiētia a puulis locuta ē
q̄ lex dei puulis dat intellectū

Cōsi. iij. Ostendit non posse
quenq̄z p̄tingē ad in-
teriora sp̄s nisi doctū q̄ experien-
tia refertum

Atheologia mysticā quā-
uis null' attingat p̄fecte
ignozatis ei' p̄ncipijs q̄
p̄ expientiam interiorē accipiunt
Non est tamen ab eius doctrina
danda vel accipienda desistēduz
Simili modo in ceteris scientijs

Chologia
philosophos sempiternam
est p̄p̄tam. **Immo** q̄z q̄
legis est calid' et aca frigid' i
q̄ calidus hinc fit q̄ calidus
tunc diametralit' inter solūm i
nam et ita de similit'. **Cōsi.**
nes et calidus dicitur et hinc
at̄ certitudinem nisi quis habeat
de p̄ncipijs aut minor. **Cōgnitiō**
de autem p̄ncipijs in calid' nō
s̄ habet habet q̄ solū frigid' et
calid' q̄ quā nō habet q̄ nō
tis ostēdit. **De** hinc p̄p̄
p̄te cōsideratiōis a dōctis
pauca sūt aut mille. **Chologia**
les ad quas v̄dandas et
s̄bas veniet nō qui calid' i
dian' p̄ncipijs accipit ab
rētia p̄p̄ia. **Sed** nō q̄z
a p̄p̄atis affectib' p̄p̄on
De p̄colone in astronomia
Joetas q̄ **Galien'** in medicina
Sic aut in istis q̄ alijs scientijs
dicit facile quōis et fact' cog
sunt s̄ hoc videtur. **Philosophos**
p̄p̄ia. **Sic** et p̄p̄ia. **Paul'** **Amo**
rūm p̄m' videtur et videtur
v̄l q̄ p̄p̄ia. **Sic** et p̄p̄ia. **Sic**
is dicitur. **Sic** et p̄p̄ia. **Sic**
elle et credulitate dicitur. **Sic**
tus ait ad v̄lētū oportet et
Quare s̄ta p̄p̄ia. **Sic** et p̄p̄ia.
v̄l similit' materia. **Sic** et p̄p̄ia.
actōem ad v̄lētū. **Sic** et p̄p̄ia.

Consideratio quinta
arguit p̄p̄ia in eruditijs
omni expientia p̄fert. **Sic** et p̄p̄ia.
videtur. **Sic** et p̄p̄ia.

Theologia.

philosophicis facit primam partem esse perspicuam Ignorato quippe quod ignis est calidus et aqua frigida et quod eclipsis lune sit per interpositionem terre diametraliter inter solem et lunam et ita de similibus. **C**onclusiones ex talibus deducite non sortirentur certitudinem nisi qualiter habent de principijs aut minoribus **C**ognitio autem principiorum in casu nostro si habentur habent per solam fidem et credulitatem per quam narrantur et experientis consuetudinem. **N**ihilominus pro secunda parte considerationis addamus quod pauca sunt aut nulle scientie naturales ad quas tractandas et addiscendas venient multi qui talium scientiarum principia acceperint ab experientia propria. **S**ed multa ex aliorum approbata assertioibus presupponunt. **S**ic ptolemeus in astronomia. **S**ic Hippocrates et Galienus in medicina. **S**ic alij in istis et alijs scientijs studiosi fecisse quod dicitur quod facere cognoscunt. **H**oc viderunt Pythagoras Plato Aristoteles et philosophus noster Paulus. **Q**uorum primus indicabat discipulis suis ut per quinquennium silerent et dictis suis crederent. **A**lij dixerunt sumendum esse ex credulitate compendium. **T**ertius ait addiscendum oportere credere. **Q**uartus filia pene verba posuit in dissimili materia. **O**portet inquit accedere ad deum credere.

Consideratio quinta

arguit presumptionem in eruditissimis in tantam experientiam profert omnibus alijs iocunditate. sapore. et perspicuitate.

CCCxlvi

Quia nemo scit quod sunt spiritus nisi spiritus qui in ipso est propterea discolori sunt et nequaquam mystice theologie idonei auditorum res qui nolunt credere ut tamen intelligant. **V**eritas hec tum ex se ipsa probatur tum ex auctoritate prophetica roboratur. **N**isi inquit credideritis non intelligetis. tamen denique ex procedenti satis patet. **I**llos et diuerso possibile est multa cognoscere per aliorum traditionem quam fidem prestabunt eis que sancti viri experti talium.asserunt tamen in sermone quam in scriptura quibus in nullo credere attedite per eos quam incivile quam discolorum quam impium. **E**os itaque fallere velle ceteros nullo pacto suspicari pariter eorum veracissima sanctissimaque probitas. nulli lucro nulli quam honori inhians nec odio vel alia passione victosa laborans. **F**alli autem eos posse in experientia taliter circa quam prolixius quam putaret. **A**ddere quod non vult aut alter ista dicunt. sed mille imo innumerabile sunt assertiones talium. concordissime dicentium theologiam mysticam per experientiam intimam colligi. **E**t quoque longe sublimiorum et ultra quam dicit valeat iocundiorum sapientiorum quam et perspicaciorum existere supra ceteras cognitiones ab extrinseco venientes tanquam ille serpens inter herbetes et inertes. **I**sta liberrimis alis circumvolans et euolans inprogre diatur vniuersa. **S**ed si nullus est qui sibi discedi de suis experientijs interioribus asserenti ferret equo animo quam incivile sit et irrationabile imo.

Prima pars

quod destructiuum omnis socialis conuictus inter homines si tot et talibus summe probitatis et excellentie uiris fides negetur Ipsi uiderint qui non credunt

Consideratio sexta ostendit affectiones internas non posse plenarie uerbis exprimi.

Operationes interiores profertim in affectu non ita clare profertur nec ita possunt scriptis tradi sicut sentiuntur Et hec est ratio que apostolus dixit se audisse arcana uerba que non licebat homini loqui quonia illa minus potuit tradere beato Dionysio exempli gratia. quod acceperat Rursus beatus Dionysius proleptice accepit ex uerbis apostolice stolice. quod scriptis derelinquere fas habuit Cuius rei sensibile exemplum est in speculis semet quodam ordine aspiciuntur Obscurior itaque est imago in primo speculo quod res ipsa imago deinceps in secundo speculo et ita deinceps in tertio quarto et ceteris quousque mutua reflexio cesset euanescentes.

Consi. vii. ponit causas iudiciorum quomodo erratur circa doctorum traditiones que uidentur contrarie cum sint summe intelligibilibus concordantes

Difficile est hominem minus expertum deuotorum affectuum plus in eorum disputatione eruditum inueniri Capiamus ex similitudinibus argumentum Medici-

De mystica

na quedam multa continet que in solis experientibus fundata supra que sunt. Attamen nihil prohibet quodam inceptos talium meliores esse ratiocinatores expertis. quonia in cecis a natiuitate potest inesse cognitio rationaliua magna de multis que per uisum solum primitus habita sunt a multis alijs Ita enim de beato Didimo cetero tradit interpretis eius hieronymus quod in disciplinis illis que uisui capiuntur ut sunt mathematice scientie fuit eruditissimus quas scientias multos uidentium oculos suis constat penitus ignorare Cur igitur in re nostra par euentus negabitur ut homo parum uel nihil deuotus possit aliorum deuotorum scripta studere conferre ad inuicem. unum ex altero concludere uel elicere impugnare uel fulcire? Hoc modo itaque de fidei articulis utique non expertis quotidianum exercitium theologice schole facit Hec uero ratio iuncta ceteris facit concordiam inter dicta sanctorum que rixari uidentur ad inuicem quibusdam dicentibus quod soli boni et deuoti cognitionem dei ueram accipiunt. alijs contradicentibus multos ex prophetis paganis multos queque ex theologis necessissimis scire plura de deo. nimirum cum et ipsi demones credunt et contremiscunt Primum itaque de scientia experientiaua theologice mystice Alij de ratiocinatioua theologice symbolice uel proprie mystice loqui uolunt.

Consi. viii. ostendit fructum huius libri et quomodo in ea erratur qui eas tradunt uel

theologia
traditur et quomodo in u
a quibus examinata
Especit scolasticus uerba
etiam deuotus et
in scriptis deuotus The
logie mystice colligitur quomodo
cum modo in uerba in libro deo
uicium primum quod quis nouit si ra
tione ipse et familiaritatem colu
bore aggrauabitur ut lolet
quod amos et arbor experit et
que sola interm hinc erit et que
adha ratiocinatione ostendit ad
mistic Ignitum docuit tunc uerba
menter aut ps. et in uerba uolunt
illud Quis autem appropinquat igni
et uel hinc et non ardet uel ca
lescit? Rursus aliter fructus et que
lis quos predicatio supra ab hinc
doctrina poterit accipi ad amo
re dei in predicatio remanere qui
am frigido pedice et qui loquitur
ut uerba que se non intelligit
uere bene mouet ad acceptum
illis que essent uoces hinc in
quodam ab homine somnare
Quod uerum est multos hinc
deuotus hinc non locum locum
em quales pro uobis quomodo
sunt ad errores etiam supra in
notos hinc non regulariter affert
suos ad nouam legis doctrinam
prezera capiti pro pro hinc
uenerit in hinc in hinc alio
dico. hoc in Begaris et uirgini
is manifestum hinc experientia. cui
hinc sequebantur affert suos
hinc regula et ordine postposita
et hinc in hinc in hinc

theologia.

tradiderunt et quomodo sit vel
a quibus examinanda

Expediit scolasticos viros
etiam deuotionis expertos
in scriptis deuotis Theo-
logie mystice diligenter exerceri
dummodo credat eis. Hoc ideo
dicitur primū quia quis nouit si tā-
dem ipis ex familiari talium col-
locutione aggrauabitur vt solet
quidē amor et ardor experiendi ea
que sola interim fide tenēt et que
docta ratiocinatione offerunt ad
inuiā. Ignitū eloquiū tuū vehē-
menter ait ps. et seru⁹ tu⁹ dilexit
illō. Quis at appinquaerit igni
et vestimēta ei⁹ non ardeāt vel ca-
lescant. Rursus ali⁹ fruct⁹ ē pro il-
lis quos p⁹dicatō supra ab hmōi
doctrina poterit accēdē ad amo-
rē dei tā p⁹ceptū remanēte eti-
am frigidō pectore ei⁹ qui loquit.
vt ex voce pice que se non itelligit
venit homo audiēs ad p⁹ceptus
siles qles effēt si voces hui⁹mōi
articulate ab homine formarent^r
Deniq³ optum est multos habē
deuotionē h⁹ non secūdum sciētī-
am quales pcul dubio p⁹missimī
sūt ad errores etiam supra inde-
notos si non regulauerint affect⁹
suos ad normam legis christi. Si
preterea capiti p⁹prio p⁹prie. s⁹p⁹ru-
dentie inheferint sp⁹reto aliorū cō-
cilio. hoc in Begardis et turlupi-
nis manifestū fecit experientia. dū
itaq³ sequebantur affectus suos
sine regula et ordine postposita le-
ge xpi p⁹sumptio nequissima p⁹cipi-

CCCxlvi.

tauit eos vt dicerent hominem
postq³ ad pacē trāquillam spūs
puenisset absolutum esse legibus
dinoz p⁹ceptorū quā pacē in eis
causabat angelus sathane trāst⁹
gurans se in angelum lucis. hoc
modo simulās pacem valde siles
illi paci quā ap⁹ls dicebat oēz ex-
upare sensum. Propterea necesse
est pro argutione aut directione
taliū esse viros studiosos i libris
eorū q³ deuotionē habuerunt fm
scientiam. eosq³ nihilomin⁹ cōmo-
nitos velim ne citius debito dā-
nare p⁹sumāt p⁹sonas deuotas
simplices in suis affectib⁹ admirā-
dis. Abi nihil aduersū vl⁹ fidei vl⁹
bonis moribus palam inueniunt
sed aut venerētur incognita s⁹ si-
lentio suspensam tenentes sētenti-
am. aut concilio p⁹itorū examinā-
da remittant. peritiores aut sunt
quos vtraq³ instructio reddit oz-
natos vna intellect⁹ et affect⁹ alte-
ra. quales fuerūt Aug⁹ sand⁹ tho-
mas Bonauētura Guilhelm⁹ pa-
ris. et ceterozū admodum pau-
ci cui⁹ raritat. causā inferi⁹ afferre
conabimur. Deniq³ additum est
in cōsideratione dūmodo credāt
eis. Alioquin ipi talia scrutantes
desicerēt scrutino et nō nisi laq⁹s
infidelitatis sibi met acquirerēt. et
densioribus tenebris circūuoluti
cecarentur

Secunda pars princi-
palis est de natura ani-

Theologia

neat **A**b artistis preterea logicis et
metaphisicis poti⁹ q³ a theolo
gis presupponenda ventilanda q³
est. presertim dum de Theologia
mystica sermone habeam⁹. **D**ica
mus ergo de anima rationali q³
ipsa pro diuersitate officiorum. vi
agibilibus distinctas vires habz.
distinctas inq³ no re sed nomine
Ita enim virtuosa est ita fecunda
quodammodo ipsa eade existens
quoadmodum si contineret in se ta
les virtutes realiter vel aliter ex
pte rei differentes imo eo ampli⁹
quo virtus non tam vnita q³ vni
ta fortior est se ipsa dispersa. si
tut sapientia in deo pfectior e⁹ fm
deductione vt aug⁹ vult locis pla
timis de trinitate qz est fortitudo
iusticia. et bonitas. et ita de cete
ris pfectionib⁹. q³ si ab eis qlibet
distinctione secernatur **Q**ui alie
capiunt viderint q³ recte **E**go sa
ne non capio **A**tti sic vtamur in
pposito quasi vires anime essent
penit⁹ in natura distincte diuide
tes pmo aiā rōnalē in intelligē
tiam simplicē. scdo in rōnez **T**rio
in sensualitate vel aialitate v⁹ potē
tiam cognitiuam sensuale et hoc
quo ad vires cognitiuas. h⁹ q³ ad
affectiuas pportionabiliter **P**ri
mo in sinderisim seu mētis apicē
Secundo in voluntatem v⁹ appe
tūm rationalem **T**ertio in appe
tūm animale quārum virium
inde mox docebim⁹ pprias rōnes
Concl. **E** simplicitatem intelle
tus explanat prout

CCC glossi

of lux anime et angelo simul et dei
capat et quomodo varijs nomi
nibus in scripturis significetur
Intelligētia simplex e⁹ vis aie cog
nitiva suscipiens immediate a deo
naturalem quandam lucem **I**n q³
et p⁹ quam principia prima cog
noscuntur esse vera et certissima
terminis apprehēsis **P**incipia hu
iusmodi nominantur aliqui digni
tates aliqui cōes animi cōceptio
nes. aliqui regule p⁹me incōmuta
biles et impossibiles aliter se ha
bere vt q³ de quolibet affirmatio
vel negatio. q³ totū est maius sua
pte. q³ intellectiū pfectū est nō in
tellectiū. q³ spirituale corporali.
ceteris parib⁹. q³ si homo intelli
git homo viuit et similes **Q**uā
vero sit illa lux naturalis **D**icit p⁹
probabilē **A**u⁹ q³ aliq³ dispositio
cōnatural et ocreata anime quā
aliqui vocare videntur habitum
principiorū. vel probabili⁹ q³ est
ipsamet anima existēs lux q³dam
intellectualis nature deriuata ab
infinita luce prime intelligentie q³
deus est. de quo **J**obes **E**rat lux
vera que illuminat omnes homi
nem venientem in hunc mundum
Et p⁹ **S**ignatū est sup nos lumē
vultus tui domine. **P**orro qz fm
Dion. vii. c. de diuinis nominib⁹
In pgressu rerum a deo fit con
catenatio quedam vt infimū sup
moz fit primū inferioz **A**ngelus
a quo minoratus est paulo min⁹
hō qm est intelligentia simplicioz
homine habz in sua natura illud

Secunda pars

quasi infimum quod homo habet in sua natura supremum ut secundum hanc intelligentie vim coniungantur absque medio alterius spiritus esse duo. intellectus angelicus et humanus quasi medium sit aliquod inter animam rationalem et deum. **Contra** dicit autem Augustinus quod nihil esse superius mente nostra dicit preter deum. **Attamen** quod si negauerit angelus eo modo recte dici superioris anime nostre et deo primioris quod perfectior est nullus utique. **P**rimo idcirco quod uterque a deo eque immediate tria suscipit que sunt natura gratia et gloria. **Sed** in reliquis sicut est inter angelos hierarchicus ordo. sic angelorum ad homines secundum tres actus hierarchicos quos frequenter nominat Dionysius qui sunt purgare illuminare et perficere et hoc respectu gratiarum et perfectionum secundarum. **Denique** vis hec intelligentie simplicis quoniam nominatur mens quoniam celum superemum quoniam spiritus quoniam lumen intelligentie. quoniam umbra intellectus angelici quoniam lux diuina. **In** qua veritas incommutabiliter lucet et cernitur non nisi vero scintilla vel apex rationis.

Considerat. undecima

rationis vim exprimit quomodo nunc intellectui nunc sensualitati deseruit duplici nomine appellatur.

Ratio est vis anime cognoscitiva deductiva conclusio num ex premissis. **E**luctiva

De mystica

quoque insensatorum ex sensatis et abstractiua quiditatur nullo organo in operatione sua egens. **Hec** descriptio per ultimam particulam notat differre rationem a sensualitate que utitur organo. **Per** alias autem ab intelligentia simplici secernt. **Cuius** operatio magis attendit in receptione cognitionis simplicis a superiori luce deo. quam attendatur in deductione conclusionum quod est proprium rationis. siue principia scripta sunt ab experientibus per sensum siue illa sibi presentauerit ab alto simplex intelligentia. **Ex** hoc vero duplici usu rationis nunc a superioribus principibus per se notis in lumine intelligentie simplicis. nunc ab inferioribus que per experientiam adquiruntur ut quod ignis est calidus sortitur ratio duplex nomen ut dicat portio rationis superior portio inferior. ut preterea dicitur habere duas facies. unam ad superiora. ad inferiora alteram. **Imo** ex hoc ponitur constitui velut in orizonte duorum mundorum spiritualis. scilicet et corporalis. **Et** ex portione rationis superioris nomine viri et inferioris nomine mulieris appellatur. **Tantum** enim viuacitatis et virtutis habet ratio dum superioribus intendit respectu illi quod extrahit ex inferioribus quantum vir a muliere differt in virtute. **Postremo** rationi quandoque alia nomina tribuuntur ut quod est celum medium in anime. quod est in umbra intelligentie simplicis sic intelligentia simplex in vim

*Chologia
via angeli et angel' in umbra
Consider. duodecima
dicitur sensuale virtutum quod
per rationibus sic operatur
quo transmittit hanc declarat
Utrumque vis anime nunc in luce
operatione organo corporis
non tam virtutum quam interior ad
ex parte sensibilia sunt quod se ut per accidens
est cognoscitiva. **Secundo** a parte
et de h' virtutibus ad duas virtutes
pertinetes. **Cuius** multiplex est officium
multiplex quod appellatur. **Na** cum
accipit immediate motiones ob
sensibiles rerum exteriorum et sic dicitur
sensu exteriori in quibus dicitur quod
sunt visus auditus gustus olfactus tactus
Quod recipit immediate sensibiles
factas in his quibus sensus iudicium
inter eas sic est sensus. **Quod** dicitur
ter ex iudicio vel sensibilibus factis
in sensu eorum componit et dicitur
dit et sic dicitur imago vel facta
vel visus formatus. **Est** ex sensu
tis hinc inferat hanc estimati
nam nominantur quod de phono et
notio dicitur. **Quia** per hanc
vires retinetur spectata in abstrac
tia. **Quia** pro sensu eorum imaginatio
quod nominatur. **Quia** per hanc
matia et estimatiua cui memoret
nomen hinc est. **Quia** cum
virtuti cum suis organo applicat
manifestatio. **Quod** ad omnia negotia
insistent ad naturales et me
tica referat. **Porro** vis hec cog
noscitiva nuncupatur. aliquid*

Theologia

bra angeli et angel' in vmbra dei

Consider. duodecima

diuidit sensualē virtutem quōd p̄cipit interioribusq; sibi deputatis quō trāsmittit lucide declarat.

Uis cognoscitiua sensualis est vis anime vtens in sua operatione organo corporeo tam exteriori q̄ interiori ad ea que sēnsibilia sunt p se v̄l p accedēs cognoscēda. Cōtinuo apta est dīa h' virtutis ad duas virtutes p̄cedētes. Cui' mltiplex est officiū multiplex q̄q; appellatio. Nā cum accipit immediate motiones oblectales rerū exteriorū et sic dicitur sens' exterior in quib; distinct' qui sunt vis' audit' gust' olfact' tact'. Aut recipit immediate sensatōes factas in his quib; sēnsib' iudicās inter eas. sic est sēl' cōis. Aut cōlter ex iudicij vel sensationib' factis in sensu cōi componit et diuidit et sic dicitur imago v̄l fāntasia vel virt' formatiua. Esti ex sensatōis elicit insensata hanc estimatiuam nominam' que de p̄ficuo v̄l nociuo dīiudicat. Due p̄terea sūt vires retentiue specierū in absentia. Una pro sensu cōi q̄ imaginatio quib; nominatur. Altera p̄ formatiua et estimatiua cui memorie nomen inditū est. Quarū omniū virtutū cum suis organīs āplior manifestatio (q̄ ad p̄is negociū ista sufficiūt) ad naturales et medicos referat. Porro vis hec cognitiua sensualis nūcupatur. aliq̄

CCC XLII

animalitas. nonnūq; sensualitas quib; celū primū vel infimū quib; imaginatio quib; vmbra rationis. In qua rursus vmbra varij gō' pro varietate suorum officiorum designant. Est itaq; sens' exterior nouissima lux potentie cognitiue q̄ deficit vel occidit in potētia solū vegetatiua v̄l nutritiua. dehinc sensus cōmunis (habēs sub se hāc lucem quasi in vmbra sua) reponitur in vmbra fantasie. Sicut fāntasiam in vmbra estimatiue et hanc in vmbra rationis collocamus.

Consideratō tredecima

agit de affectiuis potētis in genere et species earū subdiuidit.

Quilibet potentie cognitiue correspondet proportio nalis virtus affectiua. Cū enim apprehenditur aliquo a potentia qd est oueniens sibi vel disconueniens et sub tali aliq̄ ratione sibi subijcitur. exprimur animā applaudere quodāmodo ad hāc apprehensionē si sit oueniēs v̄l vt conueniens. et horrē si sit vt disconueniens. Dicam ampli' nullū esse ens qd nō habeat appetitū p̄p̄tionabiliter ad finem qui sibi iure diuine legis debitus est. Sed nō dicitur hic appetitus p̄p̄rie affectiuis p̄ter q̄ i rebus cognitione v̄gentibus. Sunt igitur tres vires affectiue p̄portionales cognitiuis scilicet. Sinderis volūtas et appetit' sensitius.

Secunda pars

Consider. decima quarta

linderisim mentis diuisio eius qz apprehensionem fm qua tendit de clarat cu nominib' appropriatis.

Sinderis est vis anime appetitiua suscipiens imediate a deo naturalē quam inclinationē ad bonum per quā trahitur insequi motionē boni ex apprehensione simplicis intelligentie presentati. Quē admodum nanqz se habet intelligentia respectu veri primi et certi. Ita linderis respectu boni finalis sine mixtione malicie simpliciter presentati. Quā simplex intelligentia sicut non potest dissentire talibus veritatibus agnitione habita qd termini significant. Ita non potest linderis nolle positiue principia prima moralium dum sibi per intelligentiam ostensa sunt. Utrum vero possit ea non velle hoc est in suspenso se tenere cōis opinio affirmatiua tenet ptem. Iuxta hoc tripl'r vti possum' noie linderis. Aut put est inclinatio talis de cuius quoditate probabilitas ē vti qz talis qualem de quoditate simplicis intelligentie posuimus. Aut linderis dicet actum huius virtutis consequentem ex apprehensione huius intelligentie. Aut tertio dicit habitū ex actibus frequentatis ingenitum. Non secus de intelligentia distinctio se offert per virtute vel per actu eius vel pro habitu ex actibus derelicto. Sinderisim autē alijs nominibus appellam' vel habitū practi-

De mystica

cū principioz vel scintillam intelligentie ratione cuiusdam sue euolutionis et ardoris ad bonū vel positionem virginalē anime. vel stimulum naturalem ad bonū vel apicē mentis vel instinctū indelebile aut aliquo tali nomine ut qd est celum supremū in affectiuis potētibus. Et ita proportionabiliter ad ea q de potētia cognitiua dicta meministis

Consideratio xv variat nomen
appetitus q fm hāc accipit virtutem appetit' rationalis.

Appetit' rationalis ē vis anime affectiua apta moueri imediate ab apprehensione cognoscitiua rationis. Hic appetitus si sit respectu possibilium nominatur quāqz volūtas. Si consideretur respectu actus a se elicitū dicitur libertas. Si sit respectu obiectorum non finalium et possibilium dicitur electio vel appetit' electiu'. Et respectu actuum impatorum dicit' appetit' ornatiu' vel executiu'. Si sit volūtas exequendi ea q iam electa sunt dicitur propositū. Et inclinatio ad hec exequenda dicit' conscientia. Nisi dicam' q conscientia duo importat simul iudiciū q affectionē comitem. Si vero consideremus passiones motiuas huius appetit' rationalis sic dicitur generaliter nomine appetit' rationalis affectiu' vel affectio rationalis. Si autē sit respectu boni vel mali ut sic apprehensi per rationem ipse appetitus dicitur concupiscibilis. Si vero

Chologia
Quo boni vel malum presentat
ut error tractat appellat. Quia
nis fm pbum et loquens. he tu
vires concupiscibilis q tractat
in sola sensualitate pua ratione
Seco dicit' at theologica dicit
vires habet
Consi. xv. non solum ho
milio et vobis conuenire
Appetitus animalis vel
lualis ē vis anime affecti
ua apta moueri imediate
sola ab apprehensione sensitiua
dicit' est vobis hoc exclusiua
ne nos vigeat contra vna
qz pbabilis videlicet. In appetit'
rationali possit imediate ex co
gnitione sensitiua solum moueri
ex deliberatione rationis. Quia qd
appetitus in irascibilem et concu
piscibilem fecerim' p eas que mo
ditate sūt obiectales rationes. p
hunc appetitum quidam potētiam
videtur solum nature ad bonū
vel malum volentes ex hoc mal
tos effectus mirabiles in animan
tibus respectu vel vti huius
profectionis qualimodi non ip
reddi causa ex apprehensione cog
nitionis sensitiua ut q plena hōie
et nō vilo horretur pū ai vno
re quodam. quod contra sit un
co presente. q sōmica prouidens
fatur huius ingenit' farris con
sonit' acerru'. etia de pluribus
tibus numero. Quia de mirabili
cōpa animalium ducant' secretis
inhibus vel pulibus ad ius

Tertia pars

lumen aliq̄d aut ratione clarita-
tis in cognitua, aut caliditatis i
affectiua aut simul vtriusq̄. Non
enim forte contingit repire cog-
nitionem que nō sit formalis aut vir-
tualiter quedaz affectio. Sic affe-
ctio non videt̄ posse secerni q̄n sit
q̄dam expr̄metal cognitio. quippe
neutra potētia effectū suū causat
sine altera quoniā ad cognitōis
causationem potētia affectiua sic
ad affectionem generādam cog-
nitua concurr̄t. Effect̄ autē semp
sue cause quedā similitudo ē et ima-
go. Sic preterea videm̄ lucem nō
esse sine calore saltem virtuali. Ca-
lidas quoq̄ lucis p̄ductiua re-
p̄itur. Rursus quēadmodū lux et
calor mutuo se fortificāt q̄ in pro-
ductione ignis facile est aduertē
vbi calor flāmā et flāma calorem in-
generat. Nō alit̄ existimādū ē vir-
tutib̄ istis cognituiis et affectiuis
q̄n ex mutuo cursu ordinato ad-
inuitē sit operatio et tanto maior
atq̄ p̄fectior quāto virt̄ quolibz
cū qualibet extiterit vnitiō. De-
niq̄ lux solis se diffūdit disparit̄
p̄ varietate medioz alit̄ i dēstra-
te alit̄ i raritate alit̄ i medio p̄spi-
cūo et diaphano et peruiso alit̄ in
obsuro turbido et spisso atq̄ nubi-
loso. Quā siliter diffusionē variāt
pp̄nitas atq̄ distantia multi-
plex quoq̄ obstaculoz vel specu-
lorum dispositio non vñā reddit
lucis radiantis imagines. Sed p̄
diuersitate incidentiarū radiātū
varietatem. Attēdamus interim

De mystica

diuinā lucem quādā p̄portionali
similitudine solē se cōicare nō tamē
naturali necessitate sed liberalissi-
ma et ḡtuita charitate his quidē
clari⁹ his vero obsuri⁹. Dat enim
se lucidius intelligētē q̄s ratōniz
vtriq̄ limpidius q̄s sensui. Exem-
pluz sensibile ad hoc manu ducen-
dum est si diuersa vitra opposueri-
mus radijs solarib⁹ secūdu pp̄n-
quū et distans p̄ lineā rectā inter
solem et oculū n̄m. Constat inter
duo quolibz specula esse spaciū
vbi lumen solis alit̄ et alit̄ inspic̄
posset. Ita vt posteri⁹ lumē appa-
ret quedam ymbra v̄l adumbra-
tio si ad p̄cedens opatur. Hoc
in candelis disparit̄ lucentib⁹ no-
cturno tempore contra parietes
inspicimus vbi lumē vnus alteri
maiori collatū ymbra videtur si
certis obicib⁹ sua lumina sil̄ ofun-
di recernim⁹. Comparationes siles
de opatione colorū s̄z passa alit̄
et alit̄ disposita aduertē facile ē.

Consi. xviii. sex potētiarum
ōnt capacitātē
s. mltis opinionib⁹ tā theologo-
rum q̄ medicoz et p̄horū sensis
sup hanc eloquitur

Ex iste potentie non solū
lumina quedā s̄ h̄ etiā q̄
luminosarū illustrationuz
capaces inueniūt̄ ipas specul
rationabiliter cōpamus. Primū
est oñdere qualit̄ sex iste potentie
capaces sint luminosarū illustrati-
onū. Et hoc quidē agem⁹ modo
manatiue p̄supponētes vitatez ab

non p̄ s̄. ḡtuita et ap-
fentē effectū suū r̄t
s̄. alit̄

Theologia
alio fuerit nō n̄l q̄ v̄nti v̄nti
qui est lux vera illustrat v̄ntam
nras p̄ l̄m̄ immediatē nō solū
a d̄ne et efficiēt̄ sed etiā formalit̄
ter aut q̄ formalit̄. Nā inq̄rit̄
ogatio errata h̄c p̄t. aut a cog-
nitioe intrinseca illius auct̄rit̄
Q̄rit̄ cū nullā ḡtuitōne copon-
ditis obiectōis vel materialis
intrinsece p̄t hoc in deo ponē
op̄t̄ hoc potēto q̄ ad vita-
lem quōdam immutationē de ge-
nere cause formalit̄ magis q̄ effici-
entis h̄c immutōne manit̄ refer̄
Q̄rit̄ et oloquēt̄ v̄nti esse posse
s̄e rationali cognitōnem imo et
volitiōne et amorē et iustitiā nō
tamē immēte s̄z p̄ capacitātē q̄nti
actiua seu vitalit̄ elevabili cuius
ant̄ne rationalit̄. Cōtra h̄c ima-
ginationē est parit̄ artificialit̄ q̄nti
Quicquid et Magale de beatitudi-
ne intelligēt̄ p̄ r̄t fuerit h̄c
imaginationis v̄nti h̄c
v̄nti alit̄ potētas l̄m̄ q̄nti
creata alit̄ a substantia s̄e v̄nti
q̄nti v̄nti v̄nti v̄nti v̄nti v̄nti
biles ab eadē eff̄ctia s̄e et q̄nti
e adē eff̄ctia seu pulliācia atq̄
germinētes. Nec mirabit̄ quip̄
si hoc aliqui dixerit̄ cū h̄nt̄ h̄nt̄
qua celestis opinio de potētis
s̄e intellectiuaq̄ volitiua talit̄ q̄ ip̄e
s̄e actiua quedā in eff̄ctia alit̄
retrica distincta ab ea. Nōm̄
et sup̄ cōis opinio q̄nti āgelis
p̄nt̄ species omnū creatas ad
falsum quō cognitōnez suam
v̄nti v̄nti a reb⁹ nouā atq̄ mu

Theologia

alijs fuerit nō nisi q̄ diceret deū
qui est lux vera illustrat animam
nraz p se ipm immediate nō solū
actiue et efficiētē sed etiā formal
ter aut q̄si formalit̄. **Nā** inquit si
ognitio creata hec p̄t. cur a cog
nitione increata istud auferretur?
Præter cū nullā sp̄fectionē depen
dētis subiectionis vel materialis
inhesionis p̄pter hoc in deo ponē
opellat **hec** positio q̄a ad vita
lem quādam immutationē de ge
nere cause formal magis q̄ effici
entis hāc imutadi maneriē refert
Dicit ex osequēti deū esse posse
aie rationali cognitionem imo et
volitionē et amorē et iusticiā nō
tamē immēse h̄ p̄ capacitāte q̄dā
actiua seu vitalit̄ eleuabili eiusdē
anime rational. **Cōtra** hāc ima
ginationē est parisi articul^o q̄nq̄
Auicēna et **Algazel** de beatitudi
ne intelligētiaz visi fuerint huius
imaginatiōis doctores fuisse **Nō**
defuerūt alijs ponentes lūia q̄dā
creata alia a substātia aie veluti
q̄sōā habit^o inatos sibi esse insepa
biles ab eadē essētia aie et q̄si ab
e adē effluētia seu pullulātia atq̄
germinātes **Nec** mirabilē quispiā
si hoc aliqui dixerūt cū fuerit acti
ua celebris opinio de potentis
aie intellectiua et volitiua tal^o q̄ ipse
sint accidētia quedā in essētia aie
radicata distinctaq̄ ab ea **Nota**
est insup cōis opinio q̄ in āgelis
ponit species omniū creatas ad
saluādum quōd cognitionez suam
non accipiūt a reb^o nouā atq̄ mu

CCCL

tabilem **Circa** hoc dicitur cōtra
uersā inē platonicos et p̄ipateti
cos. dicēte aristotele p̄ipateticoz
p̄ncipe q̄ aia est tanquā tabula
rasa in qua nihil depictū ē et **Pla**
tone ecōtra dicente nīm addiscē
non esse nisi quoddam reminiscē
q̄uis adhuc dicitū istō a diuersis
varie exponatur **Una** expositio
tacta ē de speciebus contractis q̄s
platonici in anima nra sicut nos
in angelis posuisse visi sūt **Alijs** e
cōtra certatib^o frustra hmoi spēs
poni cū aia ipa sit imago omniuz
rerū q̄ scdm ouersionem ad has
vel illas res actuaē in cognoscē
do absq̄ noua cognitionis alte
rius formatione quēadmodum
speculū habēs i se imagines rerū
si esset virtus cognoscitiua ipam
cognitionem hui^o modi rerū in se
met a semet accipet et p̄p̄inquozi
silitudine imagines t̄les sese cog
noscerent et in vnā rē cōcurrerēt
Alia res p̄ hāc sui cognitionem
earū ōniū quarū est imago cog
nitionē ostenderet q̄q̄ mutatio
de non cognoscēte in cognoscēs
et ecōtra difficulter nō t̄i ōnino
improbabilē esset saluabilis **Huius**
scilicet imaginationi contradicit
parisiē articul^o **Dicamus** deide
illud in quo ōnes fere cōueniunt
esse. i. cognitōes et affectiones ad
q̄sitas tā actuales q̄ habituales
illustrātes p̄dictas sex potentias.
q̄uis aliē et aliē. **Nā** cognitionuz
alie se opleriē alie incōpleriē q̄daz
in sola apprehensione. quedaz in

Prima

assensu consistit. et assensuum non parua est diuersitas. Quidam sunt euidentes ex cognitione sola. alij p[er] experientiam. alij p[er] demonstrationem. Quidam vero sunt inuidetes et talium alij certi alij incerti. Alij causantur ex probabilitate rationum sumptarum p[er] intrinsecas apparentias. alij p[er] extrinsecas ut est auctoritas dicentis. Denique magna est diuersitas in irradiationem sensuale et rationalem. Sed et inter sensuales irradiationes tam ab extrinseco quam ab intrinseco distinctio multiplex inuenitur. Similiter in affectiuis actibus vel habitibus assignabilis esset varietas ad predictos cognitiuos actus vel habitus quorum naturam affectiuam sequuntur. Postremo fides nostra quoad hoc ponit multos habitus et quoniam ad infusos gratuitos in uirtutibus potentia cognitiua et affectiua quam partiali collustratione et uirtuali quadam irradiatione spiritaliter illuminatur anima nostra p[er] istos ad hoc p[er] illos ad illud. In numero talium sunt fides spes charitas tres theologice uirtutes dona septem spiritus sancti prophetie et reuelationes et si qua sunt dona talia que diuidit spiritus uerus et multiplex datus unicuique pro ut uult. Ex his itaque commemoratis de susceptione luminis speculorum p[er] has sex potentias perspicuum fit sicut addebatur quod ipsis speculis rationabiliter operantur.

Consi. etc. predictarum potentiarum susceptionis purioris luminositate cum aduersio-

pars

ne exemplo sex speculorum et angelorum cognitionem elucidat.

Post sex potentias prenomatas quanto aliquid fuerit purior et luminosior tanto ex se quam ex adiuncta illuminatione tanto fit ad theologiarum mysticam aptior. Hanc aptitudinem in predictis potentiis ad theologiam mysticam intelligimus vel formaliter in se susceptiue sicut intelligentia capit eam vel ministerialiter et quodammodo dispositiue sicut semel ad eandem disponit qua consideratione hoc modo exposita nos ipsam ex preedite p[er] similitudinem in speculis materialibus manifestam. Sint itaque sex specula sibi inuicem catenata et respicientia se mutuo ordinata ad lumen et calorem solis suscipiendum sibi inuicem et remoti nunc a superiori nunc ab inferiori. **C**onstat quod speculum quolibet quanto erit purius in se et luminosius ab extrinseco tanto erit aptius ad operationem suam et aliorum in tantum quod ex mutua actione et reactione fiat splendor quolibet ex illis nisi aliud obstiterit imo ex oblatione varia poterit effectus aliquid ut puta imago uel color resultare quod absque concursu tamen nequaquam appareret. **V**igilant diximus nisi aliud obstiterit quoniam speculum quod esset soli propinquum tanta radiatione eiusdem solis perfundi posset a superiori quod ipse actiones aliorum speculorum ab inferioribus non tam perspicue illuminaret quam obumbraret. **I**dem dicimus de intelligentia diuina quod a superioribus suam lucem capit qua tunc

Chologia
subobscuro alij tunc et
dumque et ad potius collu
tes inferius quae in hoc diu
centa specula materialia qu
am solalia duas facies hab
p[er]fectum ea quod non uult cogn
ceptu uel. **A**uget speculatio
ritualium data et esse uult u
gore collustratio quod parit eque su
na d[omi]no ponit a superior
et inferiori p[er] lumina sua. In di
et uere suscepta hoc manifest
et in angelis et alijs affirmatis
sunt eque cognoscunt temporalia
eterna quod p[er] tunc futurum
imitationes gerunt alij ex uia
rio et speciali gratia et uolunt
habitatione ut inferius d[omi]no
monstrabimus

Consi. etc. ostendit corruptio
nem illam lex po
etiam et causam qua potuerit
relosumari

Specula materialia sicut
materialiter descomitantur
et inficitur et corruptio
in suis actionibus debet esse ab
extrinseco quod ab intrinseco uel
min[us] incedit descomitas et uel
in speculis spiritualibus potentiam
quoniam tres sunt cognitiue affectiue
pari numero. **E**xperientia enim sine
fictiue docet nos quod sepe exper
falsamata et erroris et sepe reu
lustrationes obuales occupat
et. **P**erterea et passiones for d[omi]n
tate et poertate tanquam sunt quod
alij uel inferius et uolunt
animas nostras obumbrat. **F**ecit

Theologia.

subobscurior aliqui crederetur ex
ouersione ei' ad potētias collucē/
tes inferius quāuis in hoc diuersifi
centur specula materialia quoni
am spūalia duas facies habent
prebim ea q̄ nō vtunt' organis
corporalib' Quorū speculorū spi
ritualium tāta p̄t esse virt' tal' vi
gor' solidoatio q̄ parit' eque si
ne detrimento potuerit a superiori
et inferiori pte lumina sua suscipe
et tenere suscepta hoc manifestū
est in āgelis et alijs confirmatis q̄
simul eque cognoscūt tēporalia et
eterna quoz tenuē similitudinem et
imitationez gerunt aliq̄ ex viato
rib' ex speciali gratia et vehemēti
habituacione vt inferi' dño duce
monstrabimus

Concl. xx. ostendit corruptio
nem illarū sex potē
tiarum et causam qua potuerunt
reformari

Specula materialia sicut
multotiens deformantur
et inficiuntur et corrupunt
in suis actionib' debitis quāq̄ ab
extrinseco quāq̄ ab intrinseco nō
min' incidit deformitas et infectio
in speculis spūalib' sex potētiarū
quarum tres sūt cognitiue, affectiue
pari numero Expiētia etiam sine
similitudine docet nos q̄ sepe spū
fātasimata et errores et feda rep
sentationes obiectales occupiscē
tie Preterea et passiones sordide
tetre et horride tanq̄ fumi quoz
caliginosi vel infecti et venenosi
animas nras obnubilāt fedant

CCCCII.

atq̄ omaculat Prebim i pmaria
et nouella taliū apprehensione ve
lut in pueris ab originali macula
que animā nram cū omnib' potē
tīs suis ad hāc miserabilem tra
duxit agguationem vt e celestib'
ad trena et ab intelligibilitate ad
brutalitatē deploret mersam Ihd
inquit p̄ba cū in honore essz nō
intellexit opat' est iumētis insipiē
tibus et filis fact' est illis Et insi
gnis poeta Terrenis q̄ hebetant
artus moribū daq̄ mēbra Nihilo
min' ab istis emergē et sursum eniti
hec virt' hoc labor est vt cū aplo
nra ouersatio sit i cel' cōtra excla
mationez satirici dicentis **O cur**
uas in terris aias et celestiu ma
nes In hoc p̄cipue versatur ipa
cuius naturā inq̄rim' Theologia
mystica quā p̄ penitētā et creduli
tatem euāgelij adipsi et nō aliē
fas habem' sicut restat ostēdēdū

Quarta pars p̄cipua

his agit de cōtēplatione meditati
one et cogitatione vsq̄ ad .xxvi.
cōsiderationē Ordine vero .xxi. cō
sideratio describit actiones potē
tiarū s̄ generali diuisione

Unotitia clarior Theo
logie mystice possit habe
ri prodest inq̄rere quidi
tatem cōtēplationis Siquidē
appriate loquēdo sicut cōtempla
tio est in vi intelligētē cognitua
Ita i vi sinderis affectiua repo
nitur mystica Theologia put in
fra dño illumināte docē conabi

ap̄ba hō nō p̄p̄no. d. 227
227. 228. 229. 230.

pasca

Quarta pars

mur **S**upest igit recto ordine vt postq̄ describere studuim⁹ vires cognoscitias in homine ⁊ distingimus in genere tres virtutes cognoscitias .s. imaginationē ratio nem et intelligētiā **E**t tres affecti uas proportionales que sūt appetitus sensitiu⁹ appetit⁹ volituu⁹ seu voluntas et appetit⁹ quōdā superior q̄ sinderilis nominari p̄t eo q̄ seq̄t apprehensionem intelligētie **N**unc ad s̄monē de actib⁹ eorū quantū ad rem q̄ tractatur ad elucidādū attinet veniam⁹ **E**t q̄ notiores sunt actus intellectiue q̄ affectiue potentie magis eniz s̄ doctrina tradendi sunt nō pigeat s̄mitus illos describē nominatim **S**unt autē tres termini generales **q̄b⁹** maxime vsos fuisse video eos q̄ de cōtemplatione p̄ modū artis locuti sūt cogitatio meditatio cōtemplatō **E**t hi t̄mini q̄q̄ aliqui p̄miscue sumant ab aliquib⁹ sicut eandē rem p̄ ipsos significare cōtingit nihilomin⁹ distinctas habēt significationis rationes quas p̄ facile et difficile p̄ vtile vel inutile sentiūt aliq̄ **U**nde cogitationem sic eē descriptā a venerabili **R**ich in suo de cōtemplatione q̄ hāc materiā elucidauit vsq̄ ad s̄damē tuz ingrm suū hugonē insecutus inuenis **C**ogitatio ē impuid⁹ aie obtur⁹ circa sēsibilia ad euagatiōnem pron⁹ **M**editatio est putous anime obtur⁹ i veritatis cognitio ne seu inq̄sitione vehemēter occu

De mystica

patus **C**ontemplatio est p̄spicax ⁊ liber aie id est expeditus animi otuit⁹ i res spirituales **C**ogitatio v̄s q̄q̄ diffus⁹ et in diuina specula suspens⁹ **C**ogitatio igit vaga ē et serpit sine labore et fructu **M**editatio nitit⁹ et intendit cū labore et fructu **C**ōtemplatio circūuolat et circūferitur sine labore ⁊ cū fructu **I**n cogitatione est euagatio **I**n meditatione inquisitio **I**n cōtemplatione animatio **M**arij deinde cōtemplationē ramificāt in varias species et varie de q̄b⁹ nō est statū dicēdū p̄ singula **E**t maxime requirēdum esse arbitror **U**nde facilitas tā i cogitatione q̄ i cōtemplatione oriatur et in meditatione difficultas **I** hoc enim p̄ expressū legisse non memini q̄uis sit cōsideratione dignissimū

Consi. xxii. ^{ponit rationē v̄s} **C**ogitatio ^{surgit cogitatis} facilitas

Cogitatio facilis est quia formatur immediate vel ex sēsationib⁹ actualib⁹ v̄l ex sātasmatib⁹ passim occurrētib⁹ et vltra nō nitit⁹ **Q**uēadmodum nāq̄ sens⁹ nros cū omni facilitate circūducimus mō huc modo illuc obiectis sufficienter p̄sentatis **E**t similif nulla est difficultas i cetur su sātasmatū q̄liūcūq̄ nā euagatur p̄sentaturq̄ nob etiam inuitis **C**ōfestim apparet ratio cur cogitatio q̄ s̄m talia formatur et hec insequitur nullam patit difficultatē

Cogitatio
 rem dōmus foci pars
 mus pot in homine
 talib⁹ q̄ntū oblectatōnem
 nullū aserunt i cōsideratōne
 rem s̄o de his p̄r amicitia
 no p̄diaz s̄o de his p̄r
 tous bonū q̄ntū v̄t s̄t
 carnes s̄o de his p̄r
 em ad aliq̄t hōe v̄t
 no frequēt cū cōmē
 oblectauerit triba manet
Consi. xxii. ^{meditatio}
 et laborem exponit
 philosophicis q̄ potius
 p̄ro s̄o filio et de ca
Cogitatio ^{meditatio}
 tur ex eo q̄ v̄tra
 tiones actus vel s̄
 mata passim occurrēt
 v̄tra p̄ngere vel in aliq̄
 re **E**x p̄tū s̄e actus oblectatō
 v̄tū s̄tūctam que est i
 v̄tū oblectatōne oblectatō
 cogitatio s̄o de his p̄r
 s̄o de his p̄r cogitatio
 in meditationem nō p̄
 v̄tūctū esse s̄o de his p̄r
 tatio **Q**uis v̄tūctū
 mos est mot⁹ actualis
 bos nūc illos esse similes
 u s̄ flurū sātasmatū n̄s
 p̄tūctū sātasmata col
 h̄re vel i p̄gredi et ad
 am cogitatio nem suā
 talia s̄m oblectatō
 nō oblectatōne et inoblectatōne

Theologia.

rem **A**udemus hoc i pueris vide-
mus hoc in hominib' ociosis q' i
talib' querūt oblectationem quia
nullū afferunt i cōsiderādo labo-
rem. Sed de his vere enūciavit p'
mo p'phicus **N**ouit dñs cogita-
tiones hoim qm vane qz sūt sine
carentes somnoqz similes. Non
enim ad aliquē finē vtilē ordināt
imo frequēter cū homo in talib'
se oblectauerit tristis manet

Confide. **xxiii.** ^{meditatiois} difficultatē
et laborem exponit exemplum tā
philosophicis qz poeticis de or-
pheo virgilio et hercule

Meditatio difficultatē for-
titur ex eo q' ultra sensa-
tiones actuales vel fāta-
mata passim occurrētia ipa nitit'
ultra ptingere vel in aliq' fixa sta-
re. **E**xipitur in se crebro q'libz flu-
diolus difficultatem que est i hīstē-
do ad aliqd' attēte cōsiderādi co-
gitationē sine diuerticul' ad alia.
Et hoc dū fit cogitatio isā trāsit
in meditationem nō vt cogitatio
desinat esse s; vt desinat esse cogi-
tatio. **Q**uis itaqz nesciat fortissi-
mos esse mot' actuales sēsuū nūc
hos nūc illos esse similiter cōtinu-
uz fluxū fātafmatū nlls ignorat.
p'pterea sensualē motū vnire **ant**
fluctātia fātafmata cohibere vel
sistere vel supgredi et ad aliqz cer-
tam cogitationem suā s; determi-
natis limitib' claudere op' est val-
de nō habituatū et insolitis neqz

CCCCliti

fieri potest absqz illo qui claudit
certis limitib' mare et ponit tēni-
num fluctib' ei' sicut in vtre cōgre-
gans aquas ei'. **A**teruo difficul-
tas hec augetur et fit labor insul-
picabilis dū anim' denudatē nitit'
tur cogitationem ab inuolutione
accidentū hoc est circūstātijs lo-
ci et temporis et aliorū que p'sen-
tat sens' vt absolute et nude q' dōi-
tates rerū appareāt qm nō cōuo-
lute tempore et loco. **D**at exēplū
diuinus **A**ug' de cōsideratiōe ver-
ritatis et bonitatis quas dum in
sua puritate meditari satagim'
confestim occurrūt hec vel illa bo-
nitas. **E**t hec vel illa veritas in p-
ticulari et fit cogitatio nra cū tē-
pore et loco vt dicit notant p'hs
.i. metaphice. **P**ertinē ad hoc esti-
mo poeticas illas fāctōes q' ima-
ginatiōes vnā de orpheo cytha-
risante q' erudice quā ad inferos
oilapsā euehere nitit' ad superos.
Et alterā apud virgiliū de **E**nea
trāseūte ad cāpos elisios. **E**t ibi-
dem intelligēte q' futura erāt p'
enatatiōē maris et obdormitio-
nem cerebri. **N**ō enī tales viri q's
pro theologis habuit antiquitas
ociose fabulātur. **O**rpheus est vir
sapiētie dedit' q' p' aurate vl' ebur-
nec cithare modulos hoc est per-
debitā q' armonicā mozz cōpositio-
nē sistere facit flumina defluētū
desideriorū. cōponit quoqz et mā-
suescere facit ferinos et brutales
affectus. **D**entēz compellit siluas

Quarta pars

rigidas prauarū inclinationū tā
innatarū q̄z adq̄sitarū ad suū vo
luntatis arbitriū sequi B. Orphe⁹
euridicem habz sponsā illā de q̄
glorizabat sapiēs quē esse sibi spō
sam sapientiam assumē vel accō/
modati⁹ euridicē accipiam⁹ vim
intellectualem datam homini ad
considerationē sup̄nozū s̄bec vis
dum p̄ prata florentia placabiliū
obiedozū vagatur. mozoet a ser
pēte voluptatis latētis s̄b herba
formositas sicut dicit *Art. q̄ vo/
luptas furata est intellectū spisse
sapiētis s̄b vulnus inflictū trahit
euridicem ad inferos que hec so/
la iam infima cogitat In his sol
cōuersat nō potēs dicē cū Aplo
M̄sa ouersatio in celis est Vulne
rata igit̄ deducta q̄z euridice. i. vi
intellectuali ad inferos p̄ mediuz
serpentis sic ad l̄ram tentatio ser
pentis p̄mos illos pentes sapien
tissimos demisit i baratq̄ ois illi⁹
miserie qualē apud inferos s̄b me
taphora cōgruis exemplis poete
figurarūt Orpheus vir sapiēs de
plorat amissam coniugē quā ad su
pernas auras conat̄ rursus edu
cere. quo canente ⁊ lugente silent
furie infernales passionū carnali
um. cerberi latratus nō audiē q̄a
res cū t̄p̄is lapsu nō concipiunt̄.
Anim⁹ p̄terea q̄ pressus añ erat
lapide molari t̄rene curiositatis s̄i
cut s̄iziphus vel q̄ agitabat̄ rota
volubili mūdane occupatōnis sic
yrion. vel q̄ lacerabat̄ a vulturi
b⁹ mozoacis voluptatis sic t̄iti⁹.
vel q̄ esuriebat et sitiebat int̄ aq̄s*

De mystica

et poma sic auar⁹ tantal⁹ nūc in
trepidē in req̄em suā ouertit̄ cū il
lo q̄ dicebat Couertē aia mea in
req̄em tuam. q̄z dñs b̄nfecit tibi.
Int̄ hec lamenta et efficacia car
mina iubet̄ euridices orp̄heo red
di ea t̄n lege ne rursus ouertat in
tuitū. S̄z heu noctis p̄pe f̄minos
orp̄heus euridicem suā vidit p̄di
dit. occidit. Nos hec fabla respi
cit q̄cunq̄z in superū diē mentē di
cere q̄ritis. nam q̄ tartareū in spe
cus lumina reflexerit quanq̄z p̄ci
puū trahit p̄dit dū vidit inferos
s̄bec Boet̄. Ad hanc s̄niam facile
traduci p̄nt̄ f̄ctiones alie de enea
Agiliano et Heculez perseo descen
dentib⁹ ad inferos ⁊ itez ethigen
tib⁹ S̄z hec interi sufficient̄ p̄ spo
liationē egyptioz ⁊ christianozū
ditationē

Consi. xxiij. quō crescit et
causat̄ contem
platio oñt̄ p̄ plures similitudines
exemplares ⁊ vbi p̄prie reponit̄.
Qontēplatio facilitatē hz
tum ex habitib⁹ p̄ medita
tionē adq̄sitis Tū p̄p̄ abs
tractionē ⁊ separationē intelligētie
a sensibilibus Tum sepius p̄p̄ di
uine gr̄e collustrationē in diuina
specula subleuant̄. Meditatio ni
mirū si debite fiat transit̄ i contēpla
tionē/sic cogitatio i meditationē.
Facta enim sedula inq̄sitione veri
tatis. denudatis insuper p̄ vehet
mens studiū rez q̄ditatib⁹ ab ac
cidētālib⁹ circūstāt̄is generat̄ ha
bit⁹ ex frequētatione. depurat̄ lu
men intelligētie. fitq̄z lucid⁹ q̄nto

*Ar. q̄ vo/
luptas furata est*

Urbologia
ē temblostati illud cogitatio
imprim⁹ p̄o cū m̄morabile
papabili imaginem ostendit
ad dñm Aug. in suo re. m. n.
sit aliis sup̄ mōte extellū
Ad cū r̄cumen neq̄ rem ne
nubis attingit sicut de or̄po
nata. *Ar. S̄be⁹* fore quāvis
le dicit̄ plūoz ad m̄ma t̄ca
et h̄i temblostas inquietoz p̄
cōmitionē ⁊ quā d̄a incorpora
tionē ratio p̄ solariū cū exten
sionē s̄bom̄b⁹ vt s̄nt venti plūoz
m̄s grandines fulgura et s̄b
Constat̄ h̄ extello q̄ h̄o limpo
liberis et extello cū cū cū
hs suos ad serenū lumen solis
cū dū s̄bim⁹ cūctus est q̄ i q̄
regione pura et tranquilla colli
camus Cū oppoiti cūcti dū
inferiora v̄labit̄ Ad h̄ extello
respicit illud h̄s. Quis ascendit
montem dñi aut quis stabit i le
co sancto n̄. *Ar. d̄o* q̄z illa d̄ca
pulchri i montem extellū r̄alde
cū figurat̄ et h̄s ad illos ap̄a
et h̄os figura s̄nt et s̄ctus
moysi in montem h̄yos d̄e. mo
dio vocat̄ et s̄ctam t̄m̄
et h̄are s̄ctib̄li obserationem
n̄ram ad tres vires anime s̄ctip
tas que s̄nt intelligētia ratio sen
sualitas seu imaginatio Et cōge
mus sensualitati infimo montē
rationē medio sup̄mo intelligē
tia Inuenim⁹ q̄ si aia stare possit
in arce intelligētie sine delapsu i
inferiora s̄ba poterit libero innu
tu cū quāq̄z semet d̄ctū ē r̄am
cū r̄at̄ retro nūc de p̄ozū n̄is

Theologia.

ē tenebrositati sensual cogitatiois
impmixt^o Pro cui⁹ manu ductioe
palpabili imaginemur oformiter
ad diuinū Augl. in suo de tri. q^o
sit aliq^s sup^o montē excelsū valde
Ad cui⁹ cacumen neq³ venti neq³
nubes attingāt sicut de olympo
narrat Arl. Subt^o vero quātus
sit descēl^o p^ocliuoz ad infima tāta
est illic tenebrositas. inquietioz p^o
cōmixtionez et quādā incorpora
tionez radioz solariū cū ceteris
impressionib⁹ vt sint venti pluuie
niues grandines fulgura et silia
Constat B exēplo q^o hō limpidi⁹
liberius et expediti⁹ circūfert ocu
los suos ad serenū lumen solis q^o
celi dū sblimi⁹ cuedus est q^o i q^odā
regione pura et tranquilla collo
catus Cui⁹ oppositū euenit dū in
inferiora dilabit⁹ Ad B exēplum
respicit illud ps. Quis ascendet i
montem dñi aut quis stabit i lo
co sancto ei⁹ Ductio q^oq³ illa disci
pulozū in montem excelsū valde
dū figurat⁹ est ihs añ illos apta
est satis figura sicut est ascensus
moysi in montem synai dū e me
dio vocat⁹ est Conuertam⁹ nunc
ex hac re sensibili cōsiderationem
nřam ad tres vires anime p̄scrip
tas que sūt intelligētia ratio sen
sualitas seu imaginatio Et cōpe
mus sensualitatē infimo montis.
rationē medio. supremo intelligē
tia Inuenim⁹ q^o si aia stare possit
in arce intelligentie sine delapsu i
inferiora ipsa poterit libero intui
tu circūquaq³ semet diffūde nunc
ante nūc retro nūc dextrosū nūc

CCCLiii.

sinistrozū Et B ē ocul⁹ cōtemplatio
nis qui in Adam ante lapsū viua
cissim⁹ purissim⁹ et expeditissimus
fuerat Nūc ve nob⁹ Totus vere
extinctus est sic ocul⁹ rationis ob
tenebrans et ocul⁹ sensualitatis se
re obruptus Attendam⁹ rursus i
hac similitudine quēadmodū hō
stans in sup^oilio montis talis vi
det libere cū volet non solum ea
que iuxta se sūt h⁹ etiam ea q^o subt⁹
se agūtur Et multo liberi⁹ mltioq³
clarius q³ habitātes inferi⁹ imo
purū ab impuro clarū a tenebro
so secernet q^o ap^o inferiores vel
nūq³ vel raro fit. Non aliter aia
que in arcē intelligētie p̄uehi me
ruerit et illic fixa steterit spectabit
veluti de sursum ea omnia q^o in ra
tione et sensualitate agūtur Iudū
cabit insup^o in luce sua et p^o lucem
suā de oib⁹ tāq³ ex regul⁹ abstra
ctis et eternis innicitur s̄m quas
habēt regulari cetēa oia Exēpla
ad B sumi possēt in omni arte ha
bente regulas suas s̄m q^o iudū
cant periti in arte hac vel illa de
singularibus spectantibus ad ar
tem suā q^o vtiq³ nequeūt impici
Nē p̄terea q^o p̄ncipiozū noticiam
claram et p̄fectā haberet videret
in eis et p^o ea conclusiones ab eis
deducibiles clari⁹ q³ ip̄e cōclusiones
in se videātur ab eis q^o nō p^o p̄nci
pia conclusiones earūdez accepe
runt Ex his p̄tefactū habemus
q^o pacto cōtemplonis ocul⁹ facilis
ē et expedit⁹ dū habet q^oq³ adq^o
tio sit difficillima. Patet insup^o in

Quinta pars

qua vi anime reponit quia in vi
superiori cognitiua anime q̄ intelli-
gentia nominat. **I**ste enim ocul^o
nō solū intelligibilia et abstracta
s̄ etiam ea que in ratione et sensu
sunt aspiciunt. q̄uis alio modo q̄
ratio et alit̄ q̄ sensus v̄l imagina-
tio. **E**xistimo sic intelligē eos q̄ vi-
cunt duas esse species contemplationis
et imaginationis. duas in ratōe.
et duas in luce intelligentie. **H**oc
quippe dicitur non q̄ omnis contem-
platio fiat in luce et p̄ lucē intelligen-
tie s̄ q̄ pro obiectōrū varietate
hui^o modi species contemplationis
ponuntur q̄ variari noscuntur.

Consi. xxv ponit q̄o sit pprie
contemplari et quō
circa eam erratur

Abstractio qualem contem-
platio requirit compleri
nequit p̄ imaginationem
neq̄ p̄ solam rationem. **I**taq̄ sicut
ratio virt^o ē superior et abstracti-
or q̄ sensualitas vel imaginatio
qm̄ pōt abstrahere q̄ditates rez
a consione accidētū q̄ formāe ac-
cept^o específicos et generales absolu-
tos q̄ nō pōt imaginatō. **S**ic vis
illa q̄ ponit superior ad rationem
et nominat̄ intelligentia adhuc
abstractior est q̄ ratio q̄ in acti-
bus ratōis abstractis a fantas-
matibus trāsit ad cognitionē cōno-
et incorporeorū que nullā habēt
fantasmatū illusionem. **E**t dum h̄
irradiationē suscipit ab inferiori
quia dum superiori et diuina luce
suffundit̄ non oportet. **E**t h̄ p̄spi-
cū est q̄ contemplatio inepte q̄rit̄

De mystica

per solam imaginationem. et imp-
fede p̄ solam rationem. quamuis
vtraq̄ virt^o adiuuat̄ limitibus
suis cōtēta est. **Q**uos si q̄s voluerit
supgredi reddit̄ homo vel fan-
tasticus v̄l insan^o in imaginatione.
v̄l erronee iudicās in ratione. sicut
apud nō nullos visū est qui dum
insequi credunt eleuatissimos vi-
ros et abstractissimos in suis mo-
dis cognoscēdi. negligūt at̄ tenē
modū eorūdem in abstracte v̄ne-
do. et vtilia studēdo. s̄ ad se supra
se nihil aliud referūt nisi fantas-
tas et errores q̄ tūm libz ipi eleuatoz
doctozū v̄ba tenere videant̄. **S**it
enim apud talem quilibz illō v̄-
gilianū de insana. **N**ale dat inq̄r
sine mēte somnū. **E**t h̄ ē q̄ reddidit
multos ex eis q̄ dicūt formalisā-
tes in fabulā et risū imo in insanā
q̄ p̄ solā imaginationē q̄ rationē
querūt illō q̄d p̄ intelligentie depu-
rationem erat inueniendū. **Q**uo
autem intelligentie depuratio et
qualiter fiat posterius q̄tuz dñs
oresserit aperietur.

Quinta pars principa-

lis agit de tribus oculis anime et
tribus affectionib^o correspondenti-
bus in xxvi. et xxvij. consideratione
Ordine dō xxvi consideratio ponēs
tres cognoscendi modos fm̄ tria
genera hoim ad hos dispositos.

Ques cognoscendi modi s̄
q̄z vn^o aialis dicit̄ vtēs
rationalis vtēs p̄ oculo ratōis.
Tertius spūalis vtēs oculo dē

*Intelligentia de
puratio potissima
pars vs̄ s̄nta non
templatiua*

*Chologia
plationis sic dicitur dicitur
vires tres oculis et res v̄ne-
mos De his dicit̄ in libro
vera religione Bernard^o ad
de monte dei Cartulani
go in suo de sacramentis et
eruditione dicit̄ itaq̄ dicit̄
et hanc virt^o ruit non eleuatur
q̄ tunc solis m̄ lētib^o virtū
nō solos insequitur. **A**lii m̄
q̄s inquit rationē intelligētē
abstractas regas arū q̄ s̄nt
nūm Tertij v̄tra p̄ oia eleu-
t̄ sup̄ rōnem in quāda regione
ctūatis et peripicabilitatis
per omne fluctationē q̄ oritur
infinitā p̄fectio q̄ cogitatio
in aurā quādam libertatis ser-
uatur gunt et euolant et nō
nus videt̄ d̄ferre eorū vita
teris hominib^o q̄ dicit̄ h̄ oia
p̄fectib^o Sed q̄s est h̄ de op̄e
q̄ laudabim^o t̄i. **I**lle sol^o sit
tu eueris de tenebris q̄ ruit
mortis et ricala et p̄fectio
rupis noxiarū.*

Consi. xxv ponit illa q̄ vi
vires tres oculis
metals affectiones s̄ nō sunt
ico int̄ eas ponit differentias
Qibus p̄nomiaz co-
noscendi modis que
cogitatio meditata
plato tres affectionis manerē
correspondent q̄ s̄nt cupidō
bido seu concupiscentia. secun-
duo vel oratio seu cōpund-
tio vel oratio. tertio v̄leto non qu-
cūq̄ s̄ gratia et anagogia
tō d̄tū ducens q̄ rapis in d̄

Theologia.

plationis sic distixerunt diuini ho-
mines tres oculos et tres viuendi
modos. De his Aug^o. in libro de
vera religione Bernard^o ad fres
de monte dei Carthusien^o. Et hu-
go in suo de sacramētis et super
ecclesiasten. Idem^o itaqz q̄sdaz
ex hominib^o viuē non eleuatius
q̄z bruta. Solis eni sensib^o vtūtur
aut eos solos insequuntur. Alij ma-
gis insequunt^r rationē intelligētes
abstractas reglas artū et sciētia-
rum. Tertij ultra hec oia eleuant
se sup^r rōnem in quandā regione
eternitatis et perspicabilitatis et su-
per omnē fluctationē et confusione
infinitā desidioz et cogitatonū.
In aurā quādam libertatis serenā
assurgunt et euolant et iā nō mi-
nus videt^r differre eorū vita a ce-
teris hominib^o q̄z distāt hoies a
pecorib^o. Sed q̄s est h^o de^o optime
et laudabim^o eū? Ille sol^o est quem
tu eduxeris de tenebris et vmbra
mortis et vicula ei^o passionū di-
ruperis noxiarū.

Consi. xxvi. ponit illa q̄ vi-
dent^r specie esse
mētales affectiones h̄ nō sunt et
ideo int^r eas ponit differentias

Quibus p̄nominatis cog-
noscendi modis que sunt
cogitatio meditatio orat̄
platio. tres affectionis maneries
correspōdent q̄ sūt cupido vel li-
bido seu concupiscentia. secundo
deuotio vel oratio seu cōpunctio
aut oratio. tertio dilectio non que-
cunqz h̄ extatica et anagogica
id est sursū ducens et rapiēs in di-

CCClo.

uina. Si de re ostiterit peto vt nō
magnope calumnia fiat de nomi-
nibus. nō enim accepi ab alijs ta-
lem circa affect^o distinctionē nomi-
nū quēadmodū de cognitionib^o
reperio. Sed tamen interi dicam^o
q̄ sic cogitatio est im puid^o animi
obtur^o ad euagationē p̄nus. Ita
consequēter ad talem cogitationē
si sit de obiecto delectabili sequit^r
affectio im puida et vaga sine vti-
litate et fructu. et hoc mihi satis
cōgrue videt^r appellari libido seu
cupido vel concupiscentia. Porro ad
meditationē que est puidus aie
obtur^o in veritatis inq̄sitione et ce-
lestiuz rez inuentione vehemētē
occupatus sequit^r quā affectio
alia a p̄ori ad res talē questitas
et inuentas si nō sit indispositio
aie. Et hec affectio ē puida et nō
vaga cū difficultate et fructu. Et
hec interim vocet^r deuotio vel com-
punctio aut oratio id est affectus
pi^o et humilis vehemētē et foruē
tendēs et nitens in amorē prime
veritatis et bonitatis. Deniqz cō-
templatio que est libera et expedi-
ta consideratio eorū que meditatio
cū ingenti difficultate p̄quirit ha-
bet suā affectionē in aia disposita
suāqz dilectionem sicut liberā pu-
ram expeditā et abstractā. Et hac
rationē vocari p̄t extatica dilectio
vel iubilatio que ultra deuotionē
addit facilitatem et iocunditatem
inestimabilem et inexpressibilem et
exuperantē omnē sensū. Et hec ē
sapientia dei in mysterio abscondi-

Sexta pars

ta **H**ec est mystica theologia quā querim⁹ q̄ ad anagogicas ⁊ sup/ mētales excess⁹ deducit quā aliqui noie caritatis aliqñ caritatiū a/ morem lego noie appellatā **Pro/** p̄terea nō fallit q̄ dicit cōtēplationē sine dilectione nomē cōtēplatiōis nō mereri **Sed** nos vnū ab alte/ ro secernimus vt p̄ciosior habeat Inq̄sitiō veritatis ⁊ cognoscamus qm̄ a p̄p̄iate loquēdo sic cōtēpla/ tio est in vi cognitiua intelligētē sic in vi affectiua correspōdētē re/ ponit mystica theologia

Sexta pars principia

lis agit de adq̄sitiōe mystice theo/ logie et de ei⁹ decē differētīs ad theologiā speculatiuā a xxviii. vs/ q̄ ad xxxv. cōsiderationē **Ordine** dō ē cōsidera⁹ xxviii. **Ondit** modū pueniēdi ad mysticā theologiaz eaq̄ plurib⁹ diffinit diffinitionib⁹

Cognitiō dei p̄ theologiā mysticā meli⁹ adq̄rit p̄ pe/ nitētē affectū q̄ p̄ inuesti/ gantē intellectū **I**pa q̄q̄ ceteris parib⁹ eligibilior est et p̄fectior q̄ theologia symbolica v̄l p̄p̄ria de q̄ est cōtemplatio **Sic** dilectio p̄fe/ ctior est cognitione. ⁊ volūtas in/ tellectu et caritas **fide** **Hec** secū/ da ps p̄ nūc supponit q̄ quis non sim nescius de p̄bilitate positi/ onis opposite apud multos ⁊ ma/ gnos **Sed** p̄ p̄ma pte cui respō/ det deductio ad q̄ritū nlls ambi/ git qm̄ depuratio seu purgatio po/ tentie affectiue fiat p̄ p̄monē peni/ tentie in compūctiōe cōtitione ⁊

De mystica

oratione que rugire facit a gemi/ tu cordis **Et** q̄ quis dicat **H**a **In** meditatione mea exardescet ignis. scilz delectationis. meditatio hec non pro veritatis inq̄sitione attenda sic descripsi⁹ h̄ magis p̄ opūctiōe sequēte sūpta est **Sibi** autē opūctiōis difficultas ma/ gna ē valde ap̄d nō exercitatos et eos q̄ corruptos adhuc habēt sēl⁹ ab adolecētia **Quē** admodū enim ligna viridia aqueo plena humore vir recipiūt calozē ignis et in silitudinē ei⁹ accēdant h̄ p̄ce/ dūt exufflationes multiplices **Pe** nitentia est etiā depulsiō hūidita/ tis talis ac euaporatio/ sic existi/ mare cōuenit de eo q̄ calozē spūs sancti in se recipere debz et p̄m eū trāsitur⁹ ē in amorē purū et piū si nōdū desiccatur sit a sordidis affe/ ctionib⁹ et h̄ sit initiatiue p̄ penitē/ tiam **Unde** **Gregl.** in **Omelia** de ceco p̄ penitētie lamēta mēris fā/ tasmata depellūt **Ad** cui⁹ ap̄lio/ rē elucidationē attendēduz est q̄ theologiā mysticā sic possum⁹ de/ scribē **Theologia** mystica ē mo/ tio anagogica h̄ ē sursum ductiua in deū p̄ amorē feruētū et purū **Aliē** sic theologia mystica ē expi/ mētal cōgnitiō hita de deo p̄ amo/ ris vnitati opterū **Aliē** sic theolo/ gia mystica ē sapia. i. sapida noti/ tia hita de deo dū ei sup̄m⁹ aper/ affectiue potētie rationali p̄ amo/ rem cōiūgit et vnit⁹ **Vel** sic p̄ **Di**o/ nysū v̄l. de diui. nominib⁹ **Theo** logia mystica est irrationalis et amens et stulta sapiētia excedēs

theologia

laudes suas cum descriptio
nes ap̄d intelligim⁹ si multiplex
theologie speculatiue vniū q̄ m
sua dicitur voluerit inueni

Coll. xij. in theologia

ram et speculatiua et in quibus
cōueniūt multis certare capit

Theologia mystica ⁊ the
ologia speculatiua si secū

us rationes p̄p̄ias cō
nari differētā et multis nō

re cōueniētia multiplica locuta
prima et p̄ncipalis differētia

tur ex subiecto vel potentia qu
nā licet vtraq̄ sit in aia ratio

li dicitur v̄l. dūtinguēdo pot
tas anime p̄m rationes suas

.s. v̄l. dūz est **Speculatiua** the
gia est in potentia intellectua

ius obiectū est v̄l. **Mystica** v̄l
reponit in potentia affectiua

pro obiecto boni alligam⁹
hac aliā differētā inueniūt

rationes obiectales qm̄ obiect
speculatiue theologie est rerum et

mystice bonum **Cōueniūt** tñ in
h̄ mystica theologia et speculati

ua quā alio nomē originariū v̄l
cū qm̄ vtraq̄ est in sapientia pot

tiōne anime et nō in sololentia v̄l
imaginatione nec in ratione sol

Hec autem potio anime v̄l in
v̄l. dūz est varijs nominib⁹ ap̄p̄l
tur **Et** habet duas virtutes

duos oculos seu duo officia qm̄
v̄l. est intelligētia veri et affecti

ua amara boni **Verū** autē in
v̄l. dūz q̄ sic volūtas rationali

q̄m̄ in v̄l. dūz imaginationi p̄fē

lō p̄o rro

diffiniōne
730

diffiniōne

theologia

laudantes has autem descriptio/
nes apte intelligem' si multiplicez
theologie spectatiue dñtia q' my/
stice deinceps voluerim' intueri.

Cōsi. xxi. ponit differentiam
inf' theologiā mysti/
cam et speculatiuā Et in quibus
cōueniūt multis declarat exēplis

Theologia mystica q' the/
ologia speculatiua si secū/
duz rationes p'prias cōsi/
derant differentia ex multis nō si/
ne ouentientia multiplici sortunt'

Prima et pncipalis differentia sūi/
tur ex subiecto vel potentia quo/
niā licet vtraq' sit in aia rationali
Nihilomin' distinguēdo poten/
tias anime s'm rationes suas vt
.s. dicitur est Speculatiua theolo/
gia est in potentia intellectiua cui
ius obiectū est vtz Mysticā vero
reponim' in potentia affectiua cui
pro obiecto bonū assignam' Ex
hac aliā differentia inuenim' s'm
rationes obiectales qm' obiectū
speculatiue theologie est verum et
mystice bonum Conueniūt tñ in
B mystica theologia et speculati/
ua quā alio nomie cōtēplationē di/
cim' qm' vtraq' est in supiori por/
tione anime et nō in solo sensu vel
imaginatione nec in ratione sola
Hec autem portio anime vt sup'
dictū est varijs nomib' appella/
tur Et habet duas virtutes vel
duos oculos seu duo officia qz q'
ipā est intelligētia veri et affectiua
seu amariua boni Dixim' autē in
supiorib' q' sic volūtas rationi q'
appetit' sensual' imaginationi pfer-

CCClvi

tur Sic suo mō ē de affectiua cor/
respon dēte intelligētie pure. p'p'te
rea dñ ista vis superioz exit i affe/
ctum suū/ ipsa dicit' qdāmō leuaē
se supra se q' qdāmō supferri In/
de fit vt actus talis nominef sup/
mentalis excess' vel sup' spūm. et
s'm eū q's dicit' qñq' sup se ipsuz
qñq' extra se ipm Hui' rei aliq'd
exemplū accipe possum' et cōside/
ratione eoz que sepe in ipā sēua/
li d'ute ficit In qua videm' tā in
nob' q' in brutis q' qñq' ipā sen/
sualitas in suis actib' cognitiuis
pmanet sine affectu illoz que vel
audit v' intuet Sepe tñ p' auditū
vel aspectū q'rdam obiectozū ip/
sa tanto oplet affectu vt iā quasi
saliat extra se et tota gestiat velut
si equ' potitur campo liber apto
Hoc mō sēualitas aliqñ se qñ nō
capiēs et se deserens tō nitit' in rē
delideratā se effundē. se trāsferre
se vnire imo illā penit' qñ introz/
sus penetrare Quid de taliū ocul'
nōne scitillāt? nōne nō micāt? Nō/
ne quātū dat' ipis tremuloso ful/
gore diffūdunt Trāsferim' B exē/
plum ad vim intelligentie supiozē
cōsiderādo q'litatē ei' dū sine affe/
ctu in sola cognitione iacz Et dū
trāsit in affectū taliū q'lia cōtēplāē
Adducam' p' manuuctione hu/
ius ea q' mystice theologi sates
vtūtur exēpla Primū qdē de aq'
in vase q' dū apponit' igni calefcit
p'mo se cōtinēs in vase Sz dū fer/
uescit q' bullit videt' qdāmō se ip/
sam non capere sed excedere atq'
supferri d'ute calozis Sic mens

Sexta pars

nō dū amore calefcēs intra se ip/ sam continet se Sed spū feruoris amore concepto supgrediē qdā mō semet ipaz q̄i extra se saltitās atq; volitās Aliud q̄q; exēplum inducam de radijs solarib' cadē tibus sup speculū oceanū q̄ ex vni/ tino eoz cursu cōburūt stuppā efficiūtq; flāmā supuolātem Sic intelligētia nra illustrata dēpla/ tione serena celestiu/ q̄nq; qdē re/ manet intra se ipaz nō incalefcēs neq; ardens Q̄nq; vero tāt' amo/ ris ardor cōcursu radioz celestiu exoritur vt i affectū se erigat nec se capiat neq; cōtineat h iubilat et exultat ex quib' tertia cludif differentia

Consi. xxx. Scholam ostentat ad discenduz speculatiuā et mysticā cum alijs differentijs theologie. quomō qz se habeāt inter doctosq; fideles ideotas:

Super sunt alie inter has theologias speculatiuaz et mysticā dñe sūpte ex adq̄sitionis eaz varietate Una q̄dem est qz speculatiua theolo/ gia ratiotinationib' vtiē oformit ad pbicas disciplinas Deo scho/ lasticam eā v' l'fatoria qdā appel/ lant. q̄uis nō sufficiant iste scho/ lastice exercitationes nisi quis stu/ dio vehemētī nitat' habē con/ ceptus proprios et fminos eozū que tradita sunt a sūmis docto/ ribus Aliqñ tales theologiant solis auribus corporeis sic pueri vel pice neq; vere intelligētes de

De mystica

quib' loquūtur neq; de qb' affir/ mant Nihilomin' tñ sepe eis no/ men extendim' theologoz. Mysti/ ca vero theologia sic non dñatur in tali cognitione l'fatoria sic nō habet necessariam talem scholā que schola intellect' dici pōt. sed adq̄rit p scholā affect' q; per exer/ ciciū vehemens moraliū virtutum disponentiū animā ad purgatio/ nem. et in theologic. disponētib' eam ad illūinationez in beatissi/ mis virtutib' eā p'ficientib' p'portio/ nabilē ad tres ad' hierarchicos q̄ sunt purgare illūinare et p'ficē Et hec quidē schola p̄t dici scho/ la religionis vel amoris. sic intel/ lectus dicēd' est schola scientie v' cognitionis Sz qm plerūq; eue/ nit etiā in brutis vbi sit maior affectio vbi parū est cognitionis sequit' qd ad opandā huius theo/ logie mystice doctrinā nō est ma/ gna sciētia opus p̄sertim adq̄sita Nā cognitio ex fide qd de' est tot' desiderabil' tot' amabil' affectia portio si purgata/ si illuminata/ si disposita si exercitata sit cur nō in illum totalit' desiderabilē et totū amabilez sine plurimo libroz stu/ dio tota seret totaq; raptet' Er q̄ illā cludim' dñtiaz qm theo/ logia mystica lz sit supma atq; p' fectissima notitia ipa tñ p̄t habe/ ri a q̄libet fideli etiam si sit mulier/ cula v' idiota De theologia dō speculatiua alie null' ambigit ad cui' adeptionē sicut in metaphysi/ ca grammatica logica et philoso/ phica disciplina cū forti exercitio

theologia

etiam clara ingenia colunt In
tū vi gratia vobis tū his formā
fieri ap̄ta et fieri fuerit mōdi cu
vobis quib' p̄micit vno dei et
humilit' amictis dei quibus se
fuerit et occulta sapientia et
cum q̄ auit a p̄v suo nota
fuit Sic in Anthonio magno sic
in alijs multis sine l'ris l'fatoria vt
ita nram theologia donata est.
Et p̄micit occlusus cū beato
Bernardo ad f̄res Carthagini
de monte de theologia specu
latiua nūq; in aliā p̄fata est sine
mystica Sed hī cōtra Et ex
fami p̄t terta dñā qm nūq; aliq
intelligit dñā ap̄t et p̄p̄ qm
tuncūq; illa. relonēt exteri' si n
imlibit affectum scribentū
qz enim alit' concepit eozū hōc
in animo generabit Et quip
crebro de colub' hōmōi auit
de illis vique disputare p̄p̄
vifere s̄ aare quāq; nō hōs i
corvis arcano p̄p̄os occum qu
viquat occupus. intemp̄t
Cōsi. xxx. eos quib' p̄vlen
da i mystica the
logia instruit duoz libroz vici
Iam multis qui dicit
v' au sunt aut sapiētis
p̄bi aut theologi nom
tur occultā' est p̄mo de myst
theologia Sic plurimis illa
et simplicib' f̄ideliōis tñ tradi
hōic tradit dñā septima sum
q̄ modo publicacionis Beati
cū Dionisi' plerūq; obit
v' opulū suū Thymot' eū vt n
las impuōm hēc auit Jmpe

Theologia

etiam clara ingenia requirunt. Ita
tū vt gratia desup cū his fundat
sicut aplis et sicut fuerūt mūdī cor-
dibus quib' pmittit visio dei et
humilib' amicis dei quibus de-
incerta et occulta sapientie sue et
omnia q̄ audiuit a p̄re suo nota
facit. Sic in Anthonio magno. sic
in alijs multis sine lris lratōria vt
ita dicam theologia donata est.

Ex p̄missis concludimus cū beato
Bernardo ad f̄res Carthusien
de monte dei. **O** theologia specu-
latiua nūq̄ in aliq̄ p̄fecta est sine
mystica. Sed bñ ecōtra. Et ex p̄-
sami p̄t sexta d̄ra qm̄ nūq̄ aliq̄s
intelliget v̄ba apli et p̄p̄az quā-
tuncūq̄ illa resonent exteri? si nō
imbiberit affectum scribentū. ne-
q̄ enim aliē concepe' eozū v̄borū
in animo generabit. **Ecc'** quippe
crebro de colorib' p̄monē audiēs
de illis v̄tūque disputare poterit
diserte et acute quanq̄ nllōs in illo
cordis arcano p̄p̄ios eozum que
disputat' ceptus. inscripsit

Cōsi. xxxi. eos quib' p̄palam/
da ē mystica theo-
logia instruit duoz filioz exēplo

Sicut multis qui clerici v̄t
l̄rati sunt aut sapiētes v̄t
p̄bi aut theologi nominā-
tur occultā d' est hmo de mystica
theologia. Sic plurimis ill̄ratis
et simplicib' fidelibus tñ tradit p̄t
hinc tradit d̄ra septima sumpta
ex modo publicationis. Beatus
enim Dionys' plerūq̄ obtestat
discipulū suū Thymothelū vt nul-
lus impitorū hec audiat. **Imperi-**

CCCCI.

eos vocans eos q̄ vel non sunt f̄-
deles (nā hec theologia p̄prie ē fi-
deliū) vel qui tumentes iam p̄bia
maleq̄ viuentes conculcant pedi-
bus suis sordidis quicquid non
sapiūt. quicquid etiā nō intelligūt
canino dente lacerant. **De q̄b'** ait
euāgelica p̄bōla. Nolite sanctū
dare canib' neq̄ margaritas p̄ij-
ciatis aī porcos. Sed ecōtra sim-
plices. q̄ quidē fidem habent p̄nt
ex ea consurgē ad v̄nitū amō-
rem cū deo quō fit nempe p̄ for-
tem contritiōne mortificatiuam
sensualitatis trahentē eos de vin-
culis p̄ccozū suozū et mansionem
apud eos facientem. **Attestante**
Isaia q̄ super humilem et quietū
et tremētem f̄mones suos requi-
escit d̄s. Itaq̄ nihil p̄hibet fieri
verbū apud tales de theologia
mystica que amor est et amore o-
quiritur. cū e d̄uerso sapiētes in
oculis suis sine casto amore lan-
guētes circa pugnas verboz ab
hac arceri conueniat. **Carnal** eni
homo nō sapit ea que dei sūt. **Co-**
natus sū in q̄dam vulgari tracta-
tulo p̄ palam ista facere q̄dam ex-
emplo. **Sūt** duo filij p̄ris vni' o-
ptimi. **Sit** vn' eozū curios' et astut'
et in inq̄sitione d̄ditionū p̄ctnaz
nūc ex opib' nūc ex v̄bis quatin'
in earū dē locutione vel doctrina
apud alios delectet. **O**diat at̄ p̄-
trē vel nullaz iussis suis obediam
accōmodet. **Donam'** aliū simpli-
cis ingenij q̄ de p̄re suo nihil aliū
q̄rat. nihil in̄roget nisi q̄ pacto il-
li placē et in oib' obedire valeat

Sexta pars

Querim' nūc quis e duob' ab op-
timo patre magis amabit nō est
dubiū qn' secūdo. Ibi p' terea plus
iocū dabit in paterna bonitate q'
sibi pl' sapit. Ipe deniq' p' rādē
se ipsū et secreta sua puto tradet
et faciens eū velut amātissimum
in domo manere secū. Aliū vero
vel exheredabit vel incarcerabit
vel etiam occidet.

Confi. xxxii. **O**st quātū my-
stica theologia
distat a satoria p' finis diuersi-
tatē a speculatiua vicis perimē
Theologia speculatiua vel
satoria p' hoc vel maxi-
me a mystica secernit q'
prima seruire potest vicis. secūda
nequaq' nisi p' accidens valde sic
si cōtingēt abuti spe v' fide. Ibae
differentiā octauā que est ex possi-
dentis qualitate breui. Ibo com-
plexus est ap'ls dicens **S**cientia
inflat **C**haritas autē edificat. **R**ur-
sus ipse ad thimoteū loquēs de
homine non adquiescēte ei q' p'm
doctrinam ē pietate dicit q' sit su-
pbus nihil sciens h' lāguēs circa
questiones et pugnas verborum
inutiles ex quib' oriuntur inuidie
contentiones blasphemie suspitio-
nes. male confutationes homi-
nuz mente corruptoz q' veritate
p'iuati sūt. **D**eniq' **J**acob' vtrā/
q' describens non est inq't ista sa-
pientia desursū descēdens h' terre
na animalis diabolica. **S**equitur
Que autem desursū est sapientia
primū quidem pudica est. deinde
pacifica modesta suauis bonis

De mystica

olētiens plena misericordia q' fru-
ctib' bonis iudicās sine simulatio-
ne et emulatione. **S**pec autē dicta
sunt non vt scientia aut sapientia
aliqua sit de se mala cū sit p'fectio
intellect'. **S**ed qz abusus ei' tāto
deterior et scūoz est in peruersis
quāto p' eam contra virtutes pro-
uicis decertatur. **E**cce enim finis
multiplex falsa seductione q'ritur
a multis qui quoniā auersi sunt a
deo sine vero et in varia disp'gāt
oportet. huic finis est diuicia q' o-
pes illi sordide voluptates. huic
pompatici honores. apud alium
potentatus fragilis et anxi'. **C**ū
igitur p'm exigentiā finis veri vel
estimati cetera omnia moderent'
consequens est vt s'uerso q' puer-
so sine pueritetur omnia ad finem
ordināda. **I**nter que nimirum est
scientia que dū ad diuicias adq'
rēdas reducitur appellat' frena.
dū voluptates indigna sorte cō-
quirat aialis nominat' dū vero
emulationib' s'ctis heresib' cōten-
tioni et s'ilib' nequitijs spūalibus
ancillat' q' pacto nomine meli' q'
diabolica censebit'. **S**cientia igit'
in pueris tot sortit' noīa q't sūt
vicia. eā ad se rapiētia vt q' ē sup-
bia arrogātia inflata et s'ilia. **D**e
talib' dicit scriptura **S**apientes
sunt vt faciant mala. **I**nde enī fit
illud de grecis eulogiuz q' leges
hēbant bonas q' pessima ingenia
Per contrariū dō sapia q' desursuz
est qualē loquimur sic obsequit' ca-
ritati ceterisq' virtutib' ita eozū
denoiatiōes contrarie sūt h' p'horis

Theologia

vt q'iam patiens sit. benignitas
emulans non ambulo. **S**ed
mō de ceteris. **S**ic ergo de
logia speculatiua cum' q'
liber' guerra est aut pueritetur
bitar. nec in ea v'itū est p'omū
dō in abūantib' ea q'iter mal'
In theologia mystica abulus e
p'fect' aut' focian modo p'p'ca
p'it' s'p'ctiam obediēte.

Confi. xxxii

Confi. xxxii. **O**st quātū my-
stica theologia
distat a satoria p' finis diuersi-
tatē a speculatiua vicis perimē
Theologia speculatiua vel
satoria p' hoc vel maxi-
me a mystica secernit q'
prima seruire potest vicis. secūda
nequaq' nisi p' accidens valde sic
si cōtingēt abuti spe v' fide. Ibae
differentiā octauā que est ex possi-
dentis qualitate breui. Ibo com-
plexus est ap'ls dicens **S**cientia
inflat **C**haritas autē edificat. **R**ur-
sus ipse ad thimoteū loquēs de
homine non adquiescēte ei q' p'm
doctrinam ē pietate dicit q' sit su-
pbus nihil sciens h' lāguēs circa
questiones et pugnas verborum
inutiles ex quib' oriuntur inuidie
contentiones blasphemie suspitio-
nes. male confutationes homi-
nuz mente corruptoz q' veritate
p'iuati sūt. **D**eniq' **J**acob' vtrā/
q' describens non est inq't ista sa-
pientia desursū descēdens h' terre
na animalis diabolica. **S**equitur
Que autem desursū est sapientia
primū quidem pudica est. deinde
pacifica modesta suauis bonis

les exemplo omīs quō mō
de theologia mystica.

Dobolus nō pueris nec au-
a deo sine suo p't altera l'it'

logum speculatiua et mystica
ferentia iueneri q' v'itū a
secernit qualē arripit. solū
tius sine inf'is ouerit' b'

bitib' adq'it' differt a p'
expos in v'itū abūantē.

differeūtiā nouam s'p'cam
opis s'aditate vel d'ificitate s'
miliari possunt' e' d'ere' ex'p'le

Siquis p'v'itū' in v'itū v'itū
nō aut' erit auerit' se in v'ocali

tu neq' i cordis aut' cogitatis
v'itū habeat v'itū q' i'itū

sicilia d'icoria s'atagat tū
cantare v'itū i'itū pullare m'itū

biuz q' oberrabit q' neq' d'itū
neq' suauē s'ymphoniam v'itū

efferre. **N**ec s'itūdo respicit
de v'itū s'itū ar'ificiola d'iffere

de m'itū' s'itū' q' v'itū' reg'
ly et speculatiua p'itū' q' s'itū'

nam s'itū' v'itū ad ea q' cogit'
ite s'itū' operari. cogitū' la'

Theologia

vt quodam patiens sit. benigna. non emulans. non ambitiosa. Et hoc modo de ceteris. Sic ergo de theologia speculatiua dicim⁹ qd non q̄libet. puerfa est aut puerfos inhabitat. nec in ea vitium esse ponim⁹. Sed in abutentib⁹ ea q̄liter null⁹ in theologia mystica abusus esse potest nisi forsitan modo pretacto per superbiam obiectiue.

Consi. xxxii. ponit d̄ram in ter pbos fideles exemplo oñdēs quō iudicant de theologia mystica.

In hōibus nō puerfis nec auersis a deo sine suo p̄t altera in theologum speculatiuū et mysticuū differentia inueniri qz vn⁹ ab altero secernit qualis artifex solū spectatiuus sine instris ouenitib⁹ et habitib⁹ adq̄stis differt a pratico expro⁹ in vtrisqz abūdante. Hāc differentiam nouam sūptam ex opis facilitate vel difficultate familiarari possum⁹ oñdere exemplo. Siquis peritissim⁹ in arte musice nō aut exercuerit se in vocali cantu neqz i cordis aut organis imo vocē habeat raucam et instra musicalia discordia satagat tñ iste v̄l cantare v̄l instra pulsare nulli dubiuz qn oberrabit et neqz dulcem neqz suauē symphoniam valebit afferre. Hec similitudo respicit eū q̄ de diuis scit artificiosa differē qd de morib⁹ silitate et virtutib⁹ reglabz et speculatiuū plerunqz sermonem s̄ nondū vult ad ea q̄ cognoscit conformē operari. cogitur lan-

CCCCliij

guens illam apli vocē plangere. velle adiacet tñ. p̄ficere aut nō inuenio Caret quippe virtutū habitibus tanq̄ instris habēs carnē rebellem et dissonam spūs que dū tangit nihil suauē nihil diuinū s̄ raucū. surdū. ac strepidulū resonat Sed et spūs dū velut quidaz musicus satagit obsequi deo i hymnis et canticis pioz desiderioz sentiunt tñmō fragores et tumultus obtusi desiderioz carnalium atqz t̄renoz Istam rem mille similitudines pares oñderent in ceteris. artib⁹ scribēdi. pingēdi meditando. militādi nauigādi et silituz Porro ita pueri magis sine arte paulatim extendendo deambulationez discūt recte ambulare q̄ iacendo etiam si mille regule eis gradiēdi vel modi dicerent. sic fabricando fabri simus. qz silitate inq̄rim⁹ qd ē virt⁹ nō vt tñmō sciam⁹ s̄ vt bñ opando boni efficiamur ait Ar.

Consi. xxxiii. oñt phoz caliginem et theologoz claritatez sub exēplo maris galilee et nauis ventoz pisciū et vocatione filioz zebedei

Der theologiaz mysticaz sum⁹ in deo hoc est in co stabilimur et a mari turbido sensualiuū desiderioz ad lit⁹ solidū etnitatis adducimur in hac consideratōe D̄ntia etiā in duas theologias speculatiuā et mysticā doceat Speculatiua q̄ppe si sola est nunq̄ q̄erat. inq̄erat poti⁹. alioqn nō dixisset ille q̄ voluit inuestigare

Sexta pars

de oibus diligēter q̄ nō saturat̄
ocul' visu nec auris auditu dās
p hoc intelligē quietē non esse in
sola inuestigatione veritatis h̄ fa
melicū quod dā seiuniū desiderū
q̄ Falloz si nō ita apparuit i mari
mis p̄bis q̄ post omnes inq̄sitiō
nes suas tedio affecti q̄ nō refe
cti dixerūt h̄ vnū se scire q̄ nihil
scirent **V**idete queso q̄ manis
refectio vbi p̄ tot tempora p̄ tot
studia nihil nisi vanitas inanis i
viscerib' animarū reperta est **P**re
terea cognitiōis ista videtur esse
natura q̄ pl' fatagit rem cogni
tam ad se trahere ac sibi assimila
re q̄ ad ipsā eat **Q**d inuere vi
det p̄bis dicēs verū esse in intelle
ctu bonū in reb' **Q**uid igit mirū
si cognitio sola non exit mare de
siderioz sēsuāliū h̄ etiā p̄ certū vl
litus eternitatis extra se positum
non attingat quē admodū nauta
in regnie nauis quotidie garru
la loq̄citate docte differens. nihil
vero eorū agens. q̄ loq̄tur nunq̄z
a medijs ponti fluctib' nauē i lito
re stabiliet demerget poti' eā vel
pericul' omnib' expositā fluctuan
teq̄z fugiter inueniet **S**imilē spi
ritualis nauta nunq̄z ex sola cog
nitione maris intelligibilis nūq̄z
ex aspectu solo stabilitatē defici
porz poterit adipisci **M**ulta sunt
in hanc sētētiam testimonia scrip
turaz concordāta diuinaz **S**z
libet vnū h̄ signāt inserere de vo
catione .s. filiozū zebedei q̄s dās

De mystica

Ies' a mari galilee ad lit' enarat̄
donut **V**bi theologia mystica
p̄ seni' anagogicos cognoscitur
Videndū est q̄d p̄ anagogiā id
est surtū ductionem significet ma
re galilee q̄d litus eius q̄d nauis
quid vocatio dñi et ita de alijs
Itaq̄z sicut mare moraliter p̄sēs
seculū. sic anagogice corruptam
nostre sensualitatis fluctuationē
significat dicente sapiēte **C**or im
pij quasi mare feruens q̄d ideo
mare galilee dicit̄ quia mutatio
nem vel' migrationem significat
galilea **Q**uid autem mutabilius
quid inquietius quid pelui' ad
emigrationez q̄z sensualitas inue
nitur **N**unc arrogātia tumet. nūc
spe attollit nūc despatione desici
tur. nunc effrenescit et extra se ip
sam rapit. p̄ iracūdiam nūc p̄ iui
diam in se ipsa frangitur atq̄z fa
tizatur **M**orax est p̄ ingluuiē per
luxuriam sordida voluptate de
spumat eam reddit insatiabilem
inexplebilēq̄z cupiditas **I**lle deni
q̄z pisces et reptilia variorū desu
deriorū q̄z nō est numer' **P**orro
q̄z descēdunt in hoc mare sēsuāli
tatis nauib' ratiocinationū natu
raliū ipsi vident opera dei et mira
bilis eius in pfundo **S**z q̄ pfū
do. pfundū inq̄t scriptura cor ho
minis q̄ inscrutabile et q̄s cogno
scet illd **C**eterū mirabilia valde
operatur deus. in hoc profundo
que studiosi piscatores philoso
phi mūdiales per reria suarum

theologia

animacioni atq̄ dicitur
cari conati sūt h̄ colunt
nis inuincit. neq̄z emulsa
tā q̄ loquere p̄nduntis in
neustra attingere vult
anti reuelant de' q̄ p̄rā
bromer rapta est cōcessu
ficus legis inuere inuere
gubernat̄ et obliquitē se
deam **I**nde quasi poetica fi
nem ap̄o colit antro qui .s.
fugit de' ventorum mor
rat vici .s. p̄litionem que
et aduersis p̄bis agmine
cōstrib' auerit tempore m
mare nostrū **V**ā q̄s noliā
nō quētidiano naufragio
nis agnoscat mētū illud
cantant **C**onsula sūt h̄
spes meus meror' gaudiū
quātor vite p̄litiones ven
torde cardinales. gaudiū
otente meror' ad occidens
a meridie. mer' a septentrione
do imperflantes **Q**uāz
caum mare nostrū nūc ad cel
per ipem et gaudiū. vident
dicendū. v̄q̄z ad v̄p̄los p̄
tum et merorē **V**inc' merorē
vnt' gaudem'q̄z volent'q̄z aut
g' **P**oca **S**entim' **C**eterū
nam sic v̄scrib' ē valent'
modū his p̄litionib' quāq̄
sine ordine sine lege p̄litionib'
p̄t' a stabili eternitatis p̄litione
ta nō itō ē sp̄s rōnal' facies
tonem in a quib' m̄tis cogit
am et affectiōnū neq̄z verū

Theologia

ad inuentionū atq; doctrinaz scruta-
rari conati sūt h̄ defecerūt scrutā-
tes scrutinio. neq; enī causā tante
tā q̄ inquiete fluctuatiōis in ear-
ne nostra attingere valuerūt. nob̄
autē reuelauit de⁹ qz peccāte p̄mo
h̄omine rupta est cōcordia scissū
sedus legis inoite inter rationez
gubernatricē et obsequētem sc̄sua-
litate. **I**nde quasi poeticā fictio-
nem apto eoli antro qui. s. eolus
fingitur de⁹ ventorum mox flane-
runt venti. s. passionum que velut
ex aduersis p̄tib; agmine factō
cōsturbauerūt tempestate magna
mare nostrū. **U**ā q̄s nesciat quis
nō quotidiano naufragio piclita-
tus agnoscat mestū illud ecclesie
canticum! **C**onfusa sūt h̄ omnia
spes metus meror gaudiū. **N**ōne
quatuor iste passiones venti sunt
totidē cardinales. gaudiū q̄si ab
orientē. meror ab occidentē. spes
a meridie. met⁹ a septentrione rabi-
do impetu flantes. **I**n quib⁹ exagi-
tatum mare nostrū nūc ad celum
per spem et gaudiū ascendit nūc
descendit vsq; ad abyssos p̄ me-
tum et merorē. **I**nc metuūt cupi-
unt gaudentq; dolentq; ait egre-
gi⁹ **P**oeta. **S**entim⁹ heu nimīū vti-
nam sic describē valerem⁹ quē ad
modū his passiōib⁹ quaq; versū
sine ordine sine lege p̄flātib⁹ abri-
piē a stabili eternitatis portu nau-
ta n̄ id ē spūs rōnal facies opa-
tionem in aquis m̄tris cogitatio-
num et affectiōnū neq; venit ad

Ecclig

litus trāquille cōtēplationis nisi p̄-
tereūte **J**esu sec⁹ mare galilee ⁊ n̄
si exemplo filioz zebedei vocātē
eū seq̄tur. relictis tñ p̄retib⁹ mū-
dane curiositatis ⁊ nauis ratiocina-
tōis natural̄ imo ⁊ p̄re zebedeo
id est tpe mutabiliz fluido in quo
gignimur. zebede⁹ enim fluid⁹ iste
vel fluēs interpretatur. **Q**uebat̄ āt
oportz spūs n̄r sup omnē tēporis
mutationē si ad litus eternitatis
et portū virtuose solideq; cōtēpla-
tōis applicāe voluerit vbi immo-
tus p̄maneat vbi figat ancoram
sp̄ci depēdētē a nauī fidei vbi pe-
tre stabili que de⁹ est p̄ amorē to-
tus adhereat non casur⁹ quicqd̄
eragitet aut circūolet sensualiz
desideriōz et fantasmātū confu-
sissima inconstantissimaq; m̄ritu-
do. **D**e hac quoq; nauī hanc simi-
tudinem ⁊ portū non hic nouā cō-
fingimus. dudū enim diuin⁹ **D**io-
nyli⁹ in tertio de diuinis no. illaz
nobis aperuit. **E**cce summatim p̄-
strinxim⁹ qd̄ p̄ anagogiam. **S**⁹
ba p̄dicta euāgeliste n̄ri designāt
Mare est sēualitas. lit⁹ eternitas
venti passiones. pisces v̄ reptilia
sēualia desideria et fantasmata
Spirit⁹ piscator. nauis ratiocina-
tio. retia studia mūdāna. zebede-
us temporis flux⁹. mercenarij mū-
dani p̄hi. vocatio **J**esu diuina
attractio **P**iscari vero est supna-
turales vel diuinas inuestigare
inuenire q; virtutes

Edm. p. v. op. 1077

Septima pars

Septima pars principa

lis agens de amore eius triplici proprietate et de raptu simul et extasi et a xxv. consideratione vsq; ad xl. Ordine vero xxv. consideratio ponit animam rationalem sine instinctu dei et amore non posse ad finem debitam pervenire

Rationalis spiritus tanquam spiritualis nauta per Theologiam mysticam docetur non nisi vocante domino et secretis afflatibus vel lumen mentis impellente a mari sensualitatis ad litus eternitatis Hoc est a carnalibus ad spiritualia non potest pervenire. Et non nisi per eius amorem in deifico portu stabilitur atque solidus datus acquiescit Hoc ex precedenti similitudine satis perspicuum est ex his que diximus in precedenti consideratione Nam cum ibi ostensum sit quod non ad quorum portum stabilem in deo per solam cognitionem superest ut hoc fiat aliunde videlicet per amorosam affectionem. per hanc quippe cum deifico portu nostro unimur et ei adheremus dicente propheta *Mihi autem adherere deo bonum est* Et rursus scriptum est *Qui adheret deo in spiritu est* Illud quoque clarissime elucescit ex proprietatibus amoris quorum tres ad primum attingere satis erit Amor enim rapit unum satisfacit Primo quidem amor rapit ad amatum ut inde extasim facit Secundo amor iungit cum amato et quasi unum efficit Tertio amor sibi sufficit nec aliud propter amare querit De his itaque proprietatibus deinceps

De mystica

aliis sunt persequenda

Consideratio **XXXVI** explicat vim amoris put est unum raptus et extasi per proprias vias exemplificando de paulo et exemplo naturali.

Amor rapit ad amatum et extasim facit Et vocatur raptus in proposito mentis elevatio vel potentia nature alicuius supra inferiores potentias ex activatione eius in sua operatione cessantibus vel debilitatis actibus inferiorum potentiarum Vel raptus est fortis activatio et vehemens in superiori potentia vnde cessent operationes inferioris potentie vel ita debilitantur et ligantur ut superiorem in sua operatione nequaquam impediant Porro extasim dicimus speciem quandam raptus que fit a propriati in superiori portione anime rationalis que spiritus vel mens vel intelligentia nominatur dum mens ita in suo actu suspensa est quod potentie inferiores cessant ab actibus suis sic quod nec ratio nec imaginatio nec sensus exteriores imo quicquid nec potentie naturales nutritive et augmentative et motive possint exire in suas proprias operationes Distinguendo igitur et quodam modo contrahendo raptum contra extasim Raptus est minoris efficacie in suscipiendo vel impediendo actum inferiorum Invenitur tamen etiam in omni potentia superiore respectu inferiorum. Extasis vero in sola mente fit huius et actus inferiorum potentiarum non solum debilitat sed tollit funditus

no de raptu qd qd dicit ad quod amatum
est et quomodo qd dicit ad quod raptus

Methodologia

quod omni raptu Paulus itaque
per causa i suo raptu non expone
que occurrit i extasi de raptu
ne Explicatur enim potentia
tua est mens vel intelligentia
affectiva est aper mens vel
ella Explicatur locutio extasi
vnde dicitur ab actibus suis ali
quoniam quomodo Paulus dicitur an
corpore vel extra corpore fuit
igitur extasis raptus mens cum cess
one omnium operationum inferior
potentiarum Et hoc per raptum
sunt duplex vim mentis vnde
nitiua et affectiva est Quomodo
talis est raptus in spiritu secundo a
extra spiritum dicitur forte aliter v
distinguitur hos raptus per
ita ut raptus in spiritu dicatur raptus
intelligibilis sed deo et raptus
spiritum respectu divinum et hoc
transit in conceptionem in scriptis
legimus peritum Invenitur
regina saba quod non habet ar
spiritum quod admiratio vehementer
ponderat actum omnium potentiarum
respectu eorum quod de potentia saba
mentis fuerat ostensum Et hoc
dicitur stupor vel spasmus vel
placuit de nomine raptus et extasi
superest indagare quod hoc habet
genitalit per amorem Et igitur am
raptus aliter dicitur affectiva
si ostendit quod affectus potest
modo raptus agat preterit sufficit
quod inveniuntur Et in primis sicut
amoris quod ad primum quod am
vel sapientibus dicitur Amor

Theologia

q̄ dū durauerit Paul' itaq̄ exē
pli causa i suo raptu duo expm̄it
que cōcurrūt i extasis descriptio/
ne Exp̄mitur enim potētia cogni
tiua est mens v̄l intelligētia et in
affectiua est apex mētis vel ei' sci
tilla Exp̄mit' secūdo cessatio oim
viriuz i ferioz ab actib' suis alio/
quin quomō Paul' nescisset an in
corpore vel extra corp' fuisset Est
iḡit' extasis rapt' mētis cū cessati
one oim opationum i inferiorib'
potētis Et hec p̄t ruri' s̄d̄iuidi
s̄m duplicēz vim mētis. vnā cog
nitiuā. 7 affectiuā aliā Prima ex
tasis ē rapt' in spū. secūda rapt'
extra spūm nisi forte aliē velim'
distingūē hos rapt' penes obie
cta vt rapt' in spū dicat' respectu
intelligibiliū s̄ deo et rapt' sup
spūm respectu diuinorū. 7 forte v/
tranq̄z acceptionez in scripturis
legim' p̄mixtū Inuenim' enī de
regina saba q̄ nō habebat vltra
spūm qm̄ admiratio vehemēs sus
penderat act' oim potētiaz i ea
respectu eorū q̄ de sapiētia salo
monis fuerat cōtēplata Et h̄ p̄t
dici stupor v̄l spasmus i h̄is itaq̄z
plocutis de noie rapt' et extasis
sup̄est indagare quō hec fiāt ori
ginalit' p̄ amorē Cū iḡit' amor sit
radix aliāz q̄liūcūq̄ affectionuz
si oñderim' q̄ affectō pot' q̄z cog
nitio raptū agat p̄tēbit sufficiēte
q̄d intēdim' Est in p̄mis silitudo
amoris q̄ ad pōd' quē admodū
vn' ex sapientib' dixit Amoz me'

CCCCI

pond' meū illo feroz q̄cūq̄ feroz
Oportet iḡit' q̄ amor sit trahēs 7
rapiens Ferūtur itaq̄z grauia ad
locuz stabilitatis et q̄etis sue tra
ctū q̄dam poti' q̄ ex cognitione
hui' cētri siue pōderis tēdētis ad
cētrū mūdi. h̄ palā in grauib' cog
nosctib' que cessāte ōni sua cog
nitione nihilomin' deorsū nō im
pedita ferūt Et licz amor p̄tīm
qualez loq̄mur forte magis ha
bet de silitudine cū natura leuita
tis cui' est sup̄ferri. tñ ip̄a etiā leui
tas pōd' q̄dam dici p̄t iuxta in
tentionē p̄nominati sapiētis Rur
sum exp̄imur in ferro q̄d dū affe
ctiuū p̄ magnetem capiē ad ip̄m
p̄zoz' line cognitionē Sz et vtus
nutritiua nutrimētū graue sursum
trahit nō opante ad h̄ cognitua
vtute Dehinc trāseam' ad raptū
vtutū cognitiuarū

Cōs. xxxviij. Artū scribit ra
ptū imaginatio
nis in passionatis exēplificando

Raptus imaginatiōis sup
vires sētituas inferiores
fit p̄ amoris affectionem
Manifestū ē q̄ amoris v̄l deside
rii affectio p̄t tāta fixione vtutez
imaginatiuā trahere v̄l rapere q̄
potētie inferiores sensuū exteriō
rū obiecta p̄pria eis opposita non
attendūt. h̄ sup̄sit p̄hs ab ex p̄sen
tia Et h̄ est rapt' quidē p̄m' in p̄
mo celi aie quē raptū quid aliud
p̄ncipaliter efficit q̄z feruidū int'
desideriū rei p̄ imaginatiōē p̄re
A a .i.

Sexta pars

setate neq; eni sola cognitio ima/
ginatiua pfundā fictionez facere
sufficeret. **Videm?** hunc raptum
in philocaptis alijs q; plurimis
quos melācolicos et fāsticos
appellam. Et q̄busdā repēte timē
tib; et iratis aut vehementē zelāti
b;. Sic at̄ imaginatio vel alie vi/
res supiores sup sens; exteriores
effertur et rapiuntur. Sic econtra
cōstat animā qnq; sic detineri cir
ca sc̄ationez exterioris obiecti p
eādē gustū aspectūq; q̄ opatio/
nes potētiaz supiorū cessāt aut
impediūt. Hoc autē pprie nō dici/
tur raptus s; tract; aut demerſio
duz p potētā inferiorē superior
deorsū trahit et ab actū suo opel
litur cessare qd̄ fit in nob; ex coz/
ruptela nimis pch̄ heu faciliter et
frequēter

Consi. xxxviii. raptus vñm
put est i ra/
tione sic in studiosis apparet os/
tendit declarādum

Rapt; rationis in actū suo
sup potētias inferiores
fit p volūtatis amorē. Fe
cerūt B; p̄picū studiosi p̄seruta/
tores regularū generalū in suis
artibus q̄ abstrahētes a motu et
materia vel spūalia meditatēs q̄
runt deducē et ratiocinari ex no/
tis incognita q̄s aliqñ volūtari;
hmōi appetit; cessare fecit ab ope/
rationib; suis nō tm̄modo sēsuuz
exteriorū vt nescirent quid ab ex/
tra fieret s; etiam d̄tuti fantastice

De mystica

ac imaginatiue su a actio denega
bitur. Ita vt corporeū fantasua
nullū irrueret aut irrūpere volēs
supiorū rationis volūtatis q; hu
te p̄meretur. Placuit B; in q̄busdā
de quibus apud valerū maxumū
nota est historia

Consideratio xxxix est

de raptu mētalī siue scintilla eius/
dem et solūmodo est magis per/
fectozum

Raptus mentis supra po/
tētiās inferiores sepe fit
per passionis scintillā mē/
ti cognitā v; appropriatāz que
amor extaticus vel excessus men/
tis nominat. **Manuducimur** ex p/
ozibus raptibus q̄ sic crebriores
et faciliores sunt sic intelligibili/
res inueniuntur qualiter mens i su/
is actibus taliter effertur potest et
figi vt nulla inferiorū potētiaz
eam intus turbet imo per vim sur/
am affectiua ita se ipaz aduabit
q̄ vis sua intellectiua vt sic neq; se
neq; alia recogitabit q̄ rationa/
biliter cōcesso p̄mptissima sūt cō/
sequēter ad intelligēdū omnia q̄
doctores eleuatissimi nominatim
vt **Dionys;** tradiderūt de myſti
ca theologia. **Ea** insup q̄ dicūt fi
eri in sapientib; et deuotis vt sūt
extasis. mētis excess;. anagogica
ductio. raptus in ternū celū. diu
sio anime et spūs. Introductio in
diuinam caliginē exemplo moysi
Vel in sancta sanctorūz cū nube

¶ Cōtra fit oppo^o nō
ad raptū et q̄ntū

¶ in d̄tuti dyonisi
et mystica h̄q̄

theologia
regere inſtar carni. Quia
amor reſemans mētē vō
mōs anime vianat; spū
nō illuminatiua combaz
mōs rachel in partu b
quō anagogica conueniō
nis rēroſum intelligēti
cabunt et ſimilia

Octava pars princ
lis agit de vi amoris qui an
vrit cū deo ac ſtabilem faci
quiere vtq; ad finē p̄mi
tus. Ordine vero est cōſide
que remouet varios vñio
dos et puenit ad illum que
oſtendit qui aiām vicit de
HMo; vñt amantē
to ac p̄inde tūc
ac ſistere facit; euz
dca est ſc̄da amoris p̄prie
cuius intellectu loque dū el
de modis vñio; p̄prie q̄
ſis. Sed cū bec vñio de qua
mur non cogitabilis est ſed ſp
de cogitabilis vñio; m̄
dicū est. Vñio; autē ſpū
inuenit; vt per vñio; nō
mationē per actiōnē nō
tiam p̄ncipalit; per illa
ſtentationē p̄p̄tatiuam vñ
nature in vna plona conueni
omniū; ſup̄ma vñio; est in
eētia ſeu natura in qua tre
ne ſūma vñio; ſubſiſtūt
vñio; tanq; hinc p̄p̄tati
cōuenientes relinq̄unt ſibe
vñio; amātis cū amato ab

Theologia

regente instar aaron. Quid etiam amor vehemens mentē id ē quid mors anime viuente spiritu quid nox illuminatiua tenebrarū quid mors rachel in partu beniamin quid anagogica conuersio iordani retrosum intelligentie se p̄sentabunt et similia

Octaua pars principa

lis agit de vi amoris qui amantē vnit cū deo ac stabilem facit ac requiescere vsq; ad finē p̄mi tractatus Ordine vero est cōsideratō. xl que remouet varios vnionis modos et puenit ad illum quē etiam ostendit qui aiām dicit deo vnire

AMor vnit amantē cū amato ac p̄inde hūc stabilire ac sistere facit cuz illo: hec dōca est scōda amoris p̄prietas **P**ro cuius intellectu loquēdū est aliq̄d de modis vnionū varijs et diuersis Sed cū hec vnio de qua loquimur non corp̄alis est sed sp̄ualis de corp̄alibus vnionib; nihil hic dicēdū est **V**niones autē sp̄uales inuenim; vt per inhesionē. p̄ infor- mationē. per actuationē. p̄ assistentiam p̄ncipalitatē. per illapsū p̄ sustentationē ypostaticam vbi p̄les nature in vna p̄sona oueniūt **S**ed omniūz sup̄ma vnio est in diuina eētia seu natura in qua tres p̄sone sūma vnitate subsistūt **S**z has vniones tanq̄ hūic p̄posito min; cōuenientes relinq̄imus **H**ec vero vnio amātis cū amato ab aristo.

CCCXL

in ethic. tangit vbi ait amicus ē alter ego cuius vnionis ratio exp̄mi videt̄ cū ab eodē dicitur **A**micorū est idē velle et idē nosse. sp̄s ergo noster cū deo adheret per intimū amorē vnus sp̄s est cuz eo per volūtatis cōformitatē. sol; enī amor p̄fectus et p̄fecte deo adherēs. veraciter orat sic fiat volūtas tua sicut in celo et in terra et qui sic orat orat vtiq; in spiritu et veritate sicut orandū esse veritas docuit in euangelio **N**am et ipse patrē orauit dicēs verūtamen nō sicut ego volo s; sicut tu **I**taq; qui sic vnitur deo et adheret per amorem volūtatis cōformitatē vtiq; stabilis in eo **A**d quod traduci potest illud psalmiste absorpti sūt iuncti petre iudices eorūz id est in deo totaliter stabiliti

Cōsideratio. xli. agit de erroribus circa transformationem anime in deū et quid sit et quomō etiaz cōpletur exemplis ostendit et rationibus.

AMozosa vnio mentis cuz deo que fit per theologiā mysticā congrue transformatio nominat̄ sicut brūis dionysius et sancti p̄res locuti sūt sed in explicatiōis modo varietas inuenitur **F**uerūt enī qui dicerent sp̄m rationalē dū p̄fecto amore fertur in deū deficere penitus a se ac reuertē in ydeā p̄p̄riā quam habuit immutabiliter ac eternalit̄ in deo

Octaua pars

iuxta illud Job. qđ factū ē in ip̄o
vita erat **D**icit ergo qđ talis aia
p̄dit se et esse suū et accipit veruz
esse dñi sic qđ iam nō est creatura
nec per creaturaz videt aut amat
deū sed est ip̄e deus qui videtur
amat. **H**āc infaniā voluerūt aliq̄
trahere ex v̄bis bernardi. in epla
ad f̄res de mōte dei. hāc etiā n̄
fuit ponere almaric⁹ hereticus ab
ecc̄ia cōdemnatus quē p̄pt̄ea aug⁹
in̄ hereses noiauit et numerauit
Hāc etiā n̄sus ē renouare auctoz
illi⁹ tractatus cuius titul⁹ ē de or
natu sp̄ialiū nuptiaz cui⁹ initiū ē
Ecce sp̄s venit exite obuiam ei
Cōn hūc errozē sc̄psi dudū quan
dā eplam licet in alijs sc̄ptis eius
hūc errozē correxisse videat. ponē
do qđ aia talis semp remanz in eē
suo p̄p̄io qđ habet in suo genere
sed dicit n̄mō silitudinarie trans
formari sic amatorū dicimus cor
vnū et aiam vnā qđ vtiqz cōcedi
mus **F**uerūt aliq̄ ponētes qđ amoz
creature ad deū nihil est aliud qđ
de⁹ et ita qđ sp̄s rōnalis fōlter
amat deū per sp̄m sc̄m. h̄ec op̄io
imponit maḡo s̄ntiaz quā iō do
ctozes nō tenēt qz nō posuit fōm
aliquā dilectōis actualis vel ha
bitualis q̄si mediā ad diligenduz
deū esse n̄cariā **N**am si hoc addi
disset. et resoluisset qđ dicit hec p̄
positio p̄. duz ait qđ de⁹ diligere
per sp̄m sanctū **N**ā hec p̄positō di
cit cām exemplarē tūc positio sua
c̄pletior et irrep̄hensibilior fuisset
Fuerūt aliq̄ qui per silitudines rep

De mystica theologia

tas in corp̄alibus voluerūt hanc
vnionē sup̄naturalē sp̄iales trans
formationē reddere clariozē **D**i
xerūt enī qđ aia sic vnitur deo et in
ip̄m trāssformat. qđadmodū si gut
ta aque mittat in doliū for̄. vini
Illa nāqz gutta tūc p̄dit eē p̄p̄iū
conuertitur qz totaliter in alienuz
velut etiam cibus per nutritionez
conuertatur in cibatum iuxta il
lud qđ aug⁹ loquit in p̄sona dñi
Cibus sū grandū crede qđ mādu
casti. nō tu me mutabis in te. sicut
cibū carnis tue. sed tu mutaberis
in me **M**emini me legisse qđ ad p̄
dicatōez p̄fate silitudis deuota
quedā mulier sic exestuauit sic ex
arsit in̄sectus qđ cōcepto sp̄u sese
nō capiens ip̄a velut mustū nouū
absqz spiraculo ruptis venarum
neruoz vinculis vitā cū sanguine
tradiderit **T**raducūt aliqui v̄biz
deuoti bernardi in de p̄cepto qđ
dispensatione ad hūc sensū dū ait
qđ verius est aia vbi amat qđ vbi
animat q̄si videlz amādo se⁹ cor
pus deserat ac in deū suū tota p̄
transeat **M**erū hec similitudo de
ficit habet qz plurimū de dissimili
tudine alioq̄n redirem⁹ ad errozē
p̄ius commemoratū. non enim
p̄dit aia in hac vnione suū esse p̄
p̄rium sicut gutta aque definit per
corruptionē qm̄ alteri⁹ generatio
subsequit **R**ursus p̄pter eandē ra
tionē silitudo transbationis qđ fit
in b̄ndicto sacramento nō satis est
 idonea ad explicandū transbatio
nem amātis in deū amātū **Q**uod

Theologia

ant aut an similitudine ferri
vires in carbonis igni vbi
bo in ferri remanet sibi esse
Iohannes tamē qualibā p̄p̄io
ignis seu calor. incorp̄at
p̄p̄ias perdit et frigiditatē
gorem et nigredinē sic qđ ferri
suo candēs viderē et coalec̄t
Sicut p̄terea aer illuminatus in
p̄p̄io in se lumen solis ita vt e
re et lumine vni fieri videat
ferri affectū per magnetē
et magnetis p̄p̄ietatē vt vno
feruz aliud ad se valeat tra
vapor qui est silitudinaliter
leuitatē accipit et quāndā ex
re aeris conditōne **M**ant al
ludine generalit̄ pro p̄fate
nis manu ductione de vnion
terie ad formaz seu p̄fectibil
sū p̄fectū **C**ōstat nūm̄ qđ
qđ susceptionē forme imp̄p̄
et sine decō sine d̄m̄e sine a
re et forma mox venie ad
ditiōne iuxta forme sibi vnite p̄
tatem **S**ic anima p̄us qđ vnica
deo p̄ vnica vnica manet
quodā mōte spiritus vnica vnica
sine d̄m̄e ad adūs vnicos
riti vite eterne **S**i aut deo vnica
tanqz silitati toti⁹ vite p̄ncipio
sibi vita quedā diuina. nō qu
per formalē inhesionē dei ad
mā. hoc enim repugnat diuine
ditiōni sed per illap̄ū quē d̄m̄e
mōz sp̄ialem sedula vn̄ p̄fectū
qualibet et hoc mediante am
mōz qualitatia q̄ armonica

Theologia

cunt aut alij similitudinē ferrī can-
dētis seu carbonis ignitū ubi car-
bo et ferrū remanēt sub esse proprio
Induūt tamē quāsdā proprietates
ignis seu calori. incorporatū quasi
proprias perdūt vt frigiditatē. s. ri-
gorem et nigredinē sic qd ferruz il-
lud candēs videt eē totalitē ignis
Sic p̄terea aer illuminatus incor-
porat in se lumen solis ita vt ex ae-
re et lumine vnū fieri videatur. sic
ferrū affectūū per magnetē indu-
it magnetis proprietatē vt videlicet
ferruz aliud ad se valeat trahē sic
vapor qui est substantialiter aqua
leuitatē accipit et quandā ex calo-
re aeris conditōnē **D**ant alij simi-
litudinē generalitē pro pfate vnio-
nis manu ductione de vnione ma-
terie ad formaz seu pfectibilis ad
suū pfectm **C**ōstat nimiz qd mat̄ia
an̄i susceptionē forme imperfecta est
et sine decoē sine virtute sine actiōe
teretur ei forma mox venit ad pfe-
ctiōnē iuxta forme sibi vnite propie-
tatem **S**ic anima p̄us q̄ vnatur
deo per viuificūz amorē manet in
quandā morte spirituali sine decoē
sine virtute ad actus viuificos me-
riti vite eterne **S**i at̄ deo coniungat̄
tanq̄z fōtali toti vite p̄ncipio dat̄
sibi vita quedā diuina. nō quidēz
per formalē inhesionē dei ad ani-
mā. hoc enim repugnat diuine pfe-
ctiōni sed per illap̄sū quendā in tu-
more spūalem seclusa imperfectione
qualibet et hoc mediante amore
tanq̄z qualitatiua ⁊ armonica dis-

CCCXII

positione quādam proportionabilit̄
sicut dispositio materie p̄quirē
nec tamen sufficit ad humane for-
me susceptionē **P**remissis igit̄ hīs
similitudinib⁹ dicamus consequē
ad eas qd amor sicut calor nat̄az
habet cōgregādi seu vnēdi omō-
genea sicut etiā separat et diuidit
ethērogenera **C**ōstat at̄ qd spūalia
cū spūalib⁹ omogenitatē quādam. i.
similitudinē seruāt ad inuicē ⁊ a cor-
poralib⁹ seu terrestrib⁹ sint dissimila
Omne igit̄ qd i homie reperitur spū-
rituale vel diuinū segregat̄ quā-
modo per amorē vnificū ab om̄i
eo qd terrestre est atqz corpēū sic
fit ibi diuisio spūs et anime. i. spiri-
tualitatis et aialitatis et sensuali-
tatis et sepatur p̄ctosū a vili ⁊ qz
dei spūs est similitudo est cā vnionis
p̄spiciū ē cā rōnalis. sic depura-
tum ⁊ defecātū vnū spūi diuino
quā videlz sūlis efficacē euz deo **A**d-
damus tñ alterā hui⁹ vnōis cām
ad ea q̄ ad corpus ip̄m respiciunt
Spūs itaqz sic assimilatur deo sic
quāficatur et affectus p̄ amorē quāfi-
cat et afficit cōter corpus propriū
tanq̄z suū formabile si est mat̄iale
per redūdantiā spūs ad corpus.
Quo fit vt corp⁹ propriū sic hituatū
et affectū induat et gerat quōdam
proprietates ip̄ius spūs proprijs vel
derelictis. **I**nde est dēm aristoteli.
in d̄tuoso inq̄t om̄ia cōsonāt vnōi
Sic ego spūs n̄r tract⁹ a deo tra-
hit consequē ea que corp̄is sūt ac
p̄inde resultat vnio mirabilis spūs

Octava pars

ad deū et corporis ad spiritū

Cōsideratio. xliij. quietem anime in deo s̄m triplicē ipsius tensionem ostendit. put scē trinitati similitudinariē q̄ dāmo in eadē stabilita

Per p̄dictā amorosā tensionem in qua mystica theologia cōsistere videt. aia quietat. faciat et stabiliē. q̄d facile est in s̄mis ex priori deducere. Nam cū res quelibet sit in quiete dū p̄fectionē suā adeptā est illi q̄z diiuncta. et sp̄s noster cū vnitur et cōiungit sūmo p̄fectibili per amorem p̄fectū vt exinde quietetur facietur et stabiliat n̄cē ē. Sic macta in forma habita. sic lapis in cetro positus. sic res qlibet in adepto fine suo quietat. **Aia** ḡppe rōnalis dū diiungit et vnitur deo copulat suo sūmo bono. Est enī de' sūmū bonū eius. ē centrū ei' finis. tota q̄z ipsius p̄fectio. quid ergo aliud ip̄a requireret aut ad aliq̄d aliud vlti' inhiaret? Porro in ip̄a aia considero tres tendētias p̄ncipales proportionabiliē ad triplicē vim ei' siue potentiā quaz vna est concupiscibilis alia rōnalis tertia irascibilis nomiat. concupiscibilis tendit in bonū. rōnalis in verū. irascibilis in arduū. Sic aia per has vires tendentiā habet in b̄ndictā et sanctā trinitatē. **Mirū** q̄a ad eā et ei' similitudinē facta est eius q̄z imago cōstituta. **Attribuim'** itaqz spiritui sancto bonitatē et ad hanc tendit

In qua tunc apud amos p̄ q̄bz h̄dit q̄d v̄m̄ r̄o p̄ula' deo q̄dmo bono

De mystica theologia

vis concupiscibilis. attribuimus filio veritatē et ad hanc tendit vis rōnalis. attribuim' p̄ri potentiaz maiestātē et gl̄iam et ad hoc tendit vis irascibilis. **Portz** igitur vt in his viribus sociatis per diiunctōz cuiuslibet cū suo sūmo appetibili aia rōnalis totalit' faciet. quietē et stabiliat. nā si delectatio in bono cōueniente et voluptatis suauitate querit. q̄d de aie voluptate beata maxie sentiendū est? **Audiam'** q̄d p̄pha dicit ad d̄m. **Corrēte** voluptatis tue potabis eos. **Om̄is** at delectatio in infimis plus aloes q̄ mellis habet in q̄t satiricus. **lingit** enī mel in sentibus et viticis. p̄pter q̄d recte dicit boetius habet hoc voluptas q̄ stimulat agit fruetes. **Si** p̄terea q̄rit veritatē. cognitō querat asp̄ctus ad d̄bū d̄nū velut ad artē p̄mā cui' exēplar verū est esse verū. **Si** deniqz potentia si gloria si opulētia si dignitas q̄rat. hec om̄ia est deus anime cum diligenti quia est merces sua magna nimis in quo et om̄ia se posse gloriat. **ap̄s** Om̄ia inquit possu in eo qui me confortat. **De'** ergo finis est anime et eius vltima p̄fectio ip̄e est velut centrū et loc' naturalis omnū desiderioz suorum. **Dū** ergo in se deficit anima i salute dei velut ad nihilum redacta nulli iam alteri nec sibi innitāt sed soli deo vt sue dulcedini vt sue veritati vt sue glorificatiōi dicēs pro primo **Renuit** cōsolari anima

Theologia

mea memoz sui de et delectat
Dicens pro sedo nihil arbi
lun me scire nūc. **Ym̄** xpm̄
fuitus p̄pter iglum. dicit
no rina qui gloriatur in
gloriē ac p̄inde nō habet
vltimus tenet aut quid n̄
quiret quietat anima in o
stabilē. possitōis in eo om̄ia
ra q̄z concemms atqz parvū
dōs. **Desent** ad hec. explicā
verba magis ac mag. sine t̄
multiplicari sed apud ergo
pauca vident sufficere. **Nā** in
tis siue r̄obus vel qui labo
possit h̄tano aom̄iculo ex
vt animū ad amandū eret
nulla v̄nqz d̄ba ad hoc plen
piendū satis erunt

Cōsideratio. xliij.

sa orōne et eius p̄pitate eā
d̄finit s̄m traditionē magno
viroz studiosissime.

Quod dicitur amorosā
vires ac mystice theolo
gia q̄ d̄ d̄ctū sunt etiā. co
tioni p̄fēcte cōuenienter alit
possunt s̄m ratio ē q̄z in am
d̄platiua amor et mystica the
logia et oratio p̄fecta aut v̄
aut se inuicē p̄supponit. **Nā** vt
ter ex supra dictis mystica the
gia est cognitio experimentalis
bita de deo per diiunctiōē alie
loialis cū eodem dū sc̄z imple
llo ap̄s. **Qui** adheret deo v̄m̄
p̄tus est que nimirū ad h̄ctō f

Theologia

mea memor sui dei et delectat^r sū
Dicens pro scōo nihil arbitrat^r
sum me scire nisi **J**esum xp̄m fact^r
stultus p̄pter ipsum. dicēs pro ten-
tio vtinā qui gloriatur. in domino
gloriet̄. ac p̄inde nō habens quo
vltterius tendat aut quid vltra re-
quirat quiescat̄ anima in deo atq̄
stabilē. possidens in eo om̄ia cete-
ra q̄ contemnens atq̄ paruipen-
dens **P**ossent ad hec explicanda
verba magis ac magis. sine t̄mino
multiplicari sed apud exptos hec
pauca vident̄ sufficere **N**ā in exp̄-
tis siue rudibus vel qui laboriose
possūt hūano aduinculo excitari
vt animū ad amandū exercitarēt
nulla vnq̄ v̄ba ad hoc plene ca-
piendū satis erunt

Cōsideratio. **xljij.** agit de
sa orōne et eius p̄rietate eā etiā
diffinit̄ s̄m traditionē magnozū
virozū studiosissime.

Proprietates amoris et cō-
ditōes ac mystice theolo-
gie q̄ s̄ dicte sunt etiā ora-
tioni perfecte cōuenienter ascribi
possunt **I**hui^r ratio ē qz in anima
dēplatiua amor et mystica theo-
logia et oratio p̄fecta aut idē sūt
aut se inuicē p̄supponūt **N**ā vt pa-
tet ex supra dictis mystica theolo-
gia est cognitio exp̄imentalis ha-
bita de deo per diuinationē affect^r
sp̄ialis cū eodem dū scz impletur
illud apli **Q**ui adheret deo vnus
sp̄itus est que nimirū adhesio fit

CCCCxix

per extraticū amorē teste b̄tō dīo/
nyfio. **R**ursus hec eadē mystica
theologia dicitur sapientia prout
inter dona reponitur a sapore scz
quasi sapida scientia **L**ocatur p̄-
terea a diuino dionysio irrōnalis
et amens sapientia eo q̄ superat
rationē ac mentem transiliens in
affectum. non qualēcunq̄ h̄ purū
sp̄iq̄ mentali intelligētie correspō-
dentē quo affectu videtur deus a
mundis corde **V**idēt̄ inquā quia
sentitur et gustat̄ iuxta p̄missionē
xp̄i beati mūdo corde qm̄ ip̄i deū
videbunt et s̄m illud gregorij in
omel^r amor ip̄e notitia ē **N**ūc v̄o
recogitemus de quo incepit confi-
deratio. quid enī ē aliud oratō p̄-
fecta q̄z hui^r modi exp̄imentalis
et affectualis cognitionis notitia?
Oratio quidē describitur q̄ est ele-
uatio mentis in deum per p̄sum et
humilem affectum ecce q̄ oratio
transcendit mentē et sp̄itum pro
quāto mens et sp̄itus dicūt vim
cognitiuā intellectuā. transit enīz
supra per desiderium per p̄sum
et humilē affectum sed quales affe-
ctum. affectum vtīq̄ mentalē aut
intellectualem sup̄mū et non soluz
sensualem aut rationalē alioquin
non esset oratio perfecta qualem
loquimur et qualem describit apo-
stolus cū dicit **O**rao sp̄i orabo
et mente. sp̄itū ibi pro vocis in-
sp̄iratione. mentē vero pro sup̄io-
ri anime portione accipit. orō enī
solū in voce aut imaginatiōe v̄sa

Oratio

Octava pars

ta caret suo perfectionis complemēto transeat necesse est ad mentē et cor quemadmodū dicebat dauid ad dñm Inuenit seruus tuus cor suū vt oret te Sicut p̄terea mos eccl̄iasticus habz hortari populū ante ordē vel gratiaz actionē ⁊ dicere Sursū corda Recte quidez hoc facit ne p̄ph̄ica illa maledictiōne notaret que dicit popul⁹ hic labijs me honorat. cor aut̄ eoruz longe est a me Sp̄s b̄t̄s Antho- nius heremicola hanc ceteri eleua ti p̄res senserūt dicētes Orōni nō in strepitu vocū non in cōpositō- ne verboz sed in affectiōne p̄iorū purozumqz desiderioz ita vt cre- bro nesciat orans nec intelligat se aliqd̄ postulare Sicut docet An thoni⁹ Quare hoc? quia sup̄ se per intellectuz nequaqz mens sic affe- cta reflectit. nequaqz cōponit aut diuidit h̄ puro simpliciqz actu dei siderij vel amoris in eo quod est om̄e bonū fert pausat soporat q̄si dicens cū p̄ph̄a In pace in id̄ ip̄m dormiā ⁊ requiescā Ex p̄missis elucescit clarius q̄ mystica theo- logia et orō perfecta in hoc cōue niūt q̄ vtraqz ponit in vi affecti- ua sup̄iore et q̄ vtraqz est resp̄cū primi et summi boni Et est ip̄ius amor quidē purus aut ip̄m cōco- mitans vel gignens vel supponēs cui amoris p̄prietates quas supra posuimus vtriqz conueniūt

Cōsideratio. xliij. orōis perfe

De mystica

tionē. et vbi eius qz effectū et p̄- stinctū orantis quam pro quibus offertur ponit et ipsius processum quo ad precellentia

Offectio seu felicitas aie rōnalis pro vita p̄nti ma- gis in oratione p̄fecta seu theologia mystica q̄ in cōtempla- tione intellectuā reponit **C**ontē- platio nanqz si nude cōsideretur s̄i dilectione vel affectu subsequente iam arida est inquieta est curiosa ingrata inflata est **D**eniqz sic lon- ge ab illa pace que exuperat oēm sensum **Q**ua p̄pter cōcludere fas ē q̄ schola orandi laudabilior ē ce- teris panibus q̄ schola l̄fas edo- cendi. quēadmodū schola religio- nis pro affectu/excellit scholā eru- ditōnis pro intellectu **P**roin laus orōnis extatice seu p̄fecte colligit̄ ex ordine suo quadruplici videlz ex ordine ad deū ad p̄p̄iū subie- ctum ad p̄ximū et ad inimicū **P**ri- mo quidē ad deū qm̄ sibi soli dat gloriā ad orationē gr̄az actionē et honorē eū sibi amicū cōcilians **N**c inde per legē amicitie quod ē idem velle ⁊ nolle ip̄a quod petit accipit et quod q̄rit inuenit sibiqz pulsanti aperit non sic intellectio aut queuis alia op̄atō **S**c̄do orō subiectū p̄p̄iū qd̄ inhabitat. pur- gat. p̄ficat. illuminat quietās ip̄m satians atqz stabilēns **T**ertō orō suuat p̄ximū nō vnū aut duos h̄ totū corpus eccl̄ie mysticū viu- fico quodā influxu nutrit et capa-

nō orōis p̄fectionē finitū p̄t̄at̄ vbi

om̄e h̄ 7

Theologia

ultimo quodā m̄m̄e b̄n̄d̄i-
te seu om̄ia eccl̄ie m̄bra. In
opera cōlectur. cōf̄s es ca
et pro his supplicans et impo-
tantz questuaria gratulūna
vigentijs inop̄i spiritūali
uandis et pro elemosinis q̄
querentis acq̄ imp̄tratis in
gio ac miserabili hospitāli
muniōimo et carceris et pen-
purgatōis s̄i uic operi nulla
rei amonitio nulla p̄lius
rabolis exercitatio potest in-
dian coequari **A**m̄irū d̄a f̄
hec om̄ia sunt et vane s̄i n̄
uenerit oratio iūcta charit̄
stremo nihil ita sicut oratio
inimici seuientis p̄terit mi-
tendicilos laqueo p̄uonū
at et ostendit **D**iod̄n non
p̄ph̄a oculi mei semp̄ ad deū
ip̄e euellz de laqueo pedes
Et iterū p̄uidebā deū in cō-
mo semp̄ qm̄ a dextris ei-
ne cōmoueat **E**t Rex Jos̄
ad deū **C**um ignozam̄ iniqui-
agere debeamus hoc soluz h̄
mas redōi vt oculos n̄ros ei
dirigam̄ **Q**uoc̄rea b̄n̄d̄i-
d̄is. oportet semp̄ orare et
ficere **S**emper autē orat̄
oculos ad deū habet qui
pio h̄uili qz affectu desiderat
nigz de orōne quā cū vera-
tia et mystica theologia
dixerimus de eius quozqz
et conditionibus ac p̄p̄rieta-
tibus hoc loco sermo po-

Theologia

cissimo quodā matre beniuolē/
tie sinu omnia ecclesie mēbra. sua qz
opera cōplectitur. offerēs ea deo
et pro his supplicans et impetrās
tanqz questuaria gratissima p in/
digentijs inopū spiritualiū suble/
uandis et pro elemosynis grarū
querendis atqz impetrādis in ma/
gno ac miserabili hospitali hui/
mundi imo et carceris et penalis
purgatorij huic operi nulla exte/
rior admonitio nulla p̄sus cōpa/
rabilis exercitatio potest in effica/
ciam coequari. Nimirū q̄a frustra
hec omnia fiunt et vane si non ad/
uenerit oratio iūcta charitati. **Pe**
stremo nihil ita sicut oratio v̄res
inimici seuentis p̄terit. nihil ita
tendiculos laqueoz suozū euacu/
at et ostendit. Alio q̄n non dixisset
p̄pha oculi mei semp ad dñm qm̄
ipe euellz de laqueo pedes meos
Et iterū p̄uidebā deū in cōspectu
meo semp qm̄ a dextris est mihi
ne cōmouear. Et **Rex Josaphat**
ad deū **Cum** ignozam⁹ inquit q̄o
agere debeamus hoc soluz habe/
mus residui vt oculos n̄ros ad te
dirigam⁹. Quocirca bene iubebat
dñs. oportet semp orare et nō de/
ficere. **Semper** autē orat. semper
oculos ad deū habet qui semper
pio hūili qz affectu desiderat. **De**
niqz de orōne quā cū vera sapien/
tia et mystica theologia ouenire
dixerimus de eius quoqz virtute
et conditionibus ac p̄rietatibus
copiosis hoc loco sermo posset in

CCCCxiij

ridere sed de his remitto ad ea q̄
sancti et doctores saluberrime tra/
diderūt et p̄cipue hugo de sancto
victore in tractatu suo quem de
orōne cōpendiosissime et subtilissi/
me cōposuit. Cuius est hoc iniciū
Quo studio quo ve affectu oran/
tus sit deus. **Legatur** Guilhel/
mus parisiē in libello qui rheto/
rica diuina intitulat. **Legant** et ce/
teri qui orōnis p̄rietates vtilita/
tes et quibus excludit quibus qz
impeditur doctissime tradiderūt:
Supest vt de practica theologie
mystice in sequentibus p̄sequimur

Explicit prima pars de mystica
theologia venerabilis et egregij
sacre theologie p̄fessoris Maḡri
Jobis Gerson Cancellarij olim
eccie Parisiē magi. speculatiue
qz practice data.